

# Veto

Leuvens Studentenweekblad  
Jaargang 14, '87-'88  
Nr. 17, dd. 1 februari 1988  
ISSN: 0773-5162

Leuvense Overkoepelende Kringorganisatie  
Verantw. Uitg.: Didier Wijnants  
's Meiersstraat 5, 3000 Leuven  
☎ 016/22.44.38

## Vliegen

Soms stemt de wereld tot cynisme. Neem nu een willekeurig land in de Sahel, je zit er dorst te lijden, je wrijft de vliegen uit je ogen. Voor jouw staat een kraakwitte ontwikkelingswerker, pas overgevlogen uit het verre Europa, met de krant van twee maanden geleden in zijn handen. Hij wijst naar de zakken tarwe die op kamions zijn aangevoerd, en toont dan de foto waarop Raymond van het Groenewoud (r/ff all wouds) in de Sahel) die in een Leuvens kafee rijklijk het bier laat vloeien ten voordele van de ontwikkelingslanden. Pingpong doen zijn handen, en dan terug naar de zakken. Hij smeert een brede glimlach op zijn smool. Op pagina 2 kan u lezen over Student Aid.

daar mag u naar op zoek in uw vrije puzzel-uurtje. Mocht u meerdere zulke uurtjes hebben, dan hebben wij nog een andere suggestie voor u. Waarmee zou de lezer ook niet eens komen meewerken met zijn Veto? Zegt u ons, waarom?

## Non-pastoor

Een leek in de kerk is een niet-priester. Een normaal mens denkt dan, aha, dat is een non-pastoor. Maar dat is niet juist. Een priester is iemand die gewijd is. Maar die priester is daarom nog geen pastoor, want die heeft een parochie. Een pastoor is dus iemand die gewijd is, met een parochie. Dit legt bijvoorbeeld uit waarom een kartuizer (dat is een soort monnik, van de strenge kontemplatieve orde van Sint-Bruno, gesticht in 1804) wel priester kan zijn, maar nooit met 'pastoor' zal aangesproken worden. Tenzij door heidenden. Die het verschil niet kennen. En dat is erg. Voor nuances kunt u terecht op pagina 11.

## Art Veteau

Deze Veto staat bol van de nieuwe dingen, den duivel is er in gevaren. Wel nee, daarmee bedoelen we geenszins de artikels. We hebben het over vormelijke veranderingen, en



**DRIEDAAGSE** - Deze week staat in het teken van de eredoktoraten, maar wellicht nog meer in het teken van de Aktiedriedaagse van de 's Meiersstraat 5. Sociale Raad, Kringraad en Veto gooien hun deur open en komen naar buiten, onder meer met een Open Deur-dag in ons gebouw en met de uitreiking van de "Gouden Buizen" donderdagavond in Alma 2. Die avond zal er één van de gedenkwaardige soort zijn. Drie debatten staan op het programma, respectievelijk rond Mgr. Denis Hurley (zie pagina 4 en 5), rond syndikalist Jan Grauwels (foto links - pagina 8) en rond het BRT-Aktueel-team (foto's midden en rechts - pagina 9). (Foto's Filip Dutoit en Koen Van Muylem)

## "Mensgericht bedrijfsleiderschap" Twijfelachtige motivatie voor eredoktoraat André Leysen

De universitaire gemeenschap niet onverdeeld gelukkig is met de toekenning van een eredoktoraat aan André Leysen, was al langer bekend. De officiële motivatie van de universitaire overheid is dan ook een kronkel van formaat: de KU Leuven eert Leysen niet als gewezen VBO-leider - dat zou een te sterke identifikatie kunnen betekenen met het patronaat - maar wel voor zijn "mensgericht bedrijfsleiderschap". Dat is een term die veel kan omvatten, maar die vooral weinig concreets zegt. Een term die in elk geval niets zegt over het inkonkwente en zelfs kompromitterende dat aan deze uitreiking kleeft.

De kwalifikatie van "mensgericht bedrijfsleiderschap" kon van Leysen zelf komen, bijvoorbeeld uit zijn boeken *Krisissen zijn uitdagingen en Droom en daad* (in werkelijkheid geschreven door De Standaard-journalist Jan Bohets). Leysen portretteert de 'bekwame ondernemer' als volgt: "Waar het voor een ondernemer op aankomt, is dat hij opties kan nemen, het belangrijke uit (sic) het onbelangrijke kan onderscheiden, blijk geeft van mensenkennis en talent kan opsporen en motiveren, en tenslotte dat hij gevoel heeft voor timing" (*Krisissen*, p. 84).

Of hij dit ideaal zelf daadwerkelijk belichaamt, wil Leysen nog wel even in het midden laten: "Ik tracht tenminste een goede kopie te zijn".

Maar ook het beste paard struikelt af en toe. In het boek *De VlaamsSche*

*Kronijken* - dat informatie over Leysen bevat die door minstens drie onafhankelijke bronnen werd bevestigd - vallen verschillende uitschuivers te noteren.

### München

Eind 1979 kempte Agfa-Gevaert, waarover Leysen de leiding heeft, tengevolge van een sterke speculatieve stijging van de zilverprijzen, met financiële moeilijkheden. De inbreng van nieuw kapitaal drong zich dan ook op. Leysen slaagde erin om - overigens tegen de wil van een groot deel van de aandeelhouders en de direktie van Agfa-Gevaert in - het bedrijf in de handen te spelen van de Duitse chemiereus Bayer. Als tegenprestatie leverde Bayer een kapitaalsinjectie in twee schijven van elk 200 miljoen DM. Deze transactie redde Agfa-Gevaert-België. Het gelag werd echter

enkele jaren later door de arbeiders van Agfa-München zuur betaald.

In oktober 1982 besliste Leysen immers om de kamerafabriek in München te sluiten. Deze Bayer-dochter stelde 3.000 mensen tewerk en maakte evenals Agfa Gevaert-België enkel jaren voordien, grote verliezen. In plaats van op zoek te gaan naar vers kapitaal (wat hij in '79 wél deed voor Agfa-Gevaert-België) of het bedrijf te herstrukturieren, verkoos Leysen de zaak op te doeken. Daardoor stonden alle werknemers prompt op straat. In 'Krisissen zijn uitdagingen' motiveerde Leysen zijn beslissing als volgt: "Een generaal die in de oorlog duizend man moet achterleren om er tienduizend te kunnen redden, moet ook niet op begrip rekenen van degenen die hij achterlaat, maar hij heeft toch de juiste beslissing getroffen." En verder: "Discussiëren helpt op zo'n ogenblik niet meer. Ik gedraag me zoals destijds Achilles Van Acker: het is zo omdat ik het zo gezegd heb". *Mensgericht bedrijfsleiderschap?*

### Theresa

De tweede uitschuiver betreft Leysens opmerkelijk interview in *La Libre Belgique* (8 februari '86) waarin hij pleit voor een radikale sluiting van de Kempense

steenkoolmijnen: "Ik hoor zeggen dat voor onze steenkool een Gandois nodig is. Maar het is eerder een Moeder Theresa die er nodig is. Het beste dat er te wensen valt voor de mijnen van Limburg? Een zachte dood, sociaal aanvaardbaar en zo waardig mogelijk".

Een maand later onthult De Morgen-journalist Walter De Bock dat de familie Leysen er alle belang bij heeft om de Limburgse mijnen te laten sluiten. Via de trading-firma Transcor controleert de Leysen-clan immers een niet onbelangrijk deel van de Belgische import van buitenlandse steenkool. Tot aan de splitsing van Anbema, was Transcor een onderdeel van die holding. Bij deze herverdeling kreeg zoon Thomas Leysen het bedrijf, waarvan hij toen al directeur was, in de schoot geworpen. Jaarlijks importeert Transcor ongeveer 700.000 ton steenkool, goed voor plusminus tien procent van de totale Belgische invoer van industriële steenkool, waarvan een groot gedeelte afkomstig is uit... Zuid-Afrika. In welke miserabele omstandigheden de zwarte mijnwerkers er in steenkool bovenhalen, moeten we hier wellicht niet meer omschrijven. Om nog maar te zwijgen van het apartheidregime aldaar.

Deze connectie met Zuid-Afrika toont overigens een belangrijke inkonkwente aan in de uitreiking van de eredoktoraten aan de KU Leuven. Volgens het rapport van het Aktiecomitee Zuidelijk Afrika (AKZA) van 1986 verlenen ook Agfa-Gevaert en de Bank Brussel Lambert, waarvan Leysen respectievelijk voorzitter en beheerder is, "direkte of indirecte, militaire, economische en andere hulp aan het racistische en kolonialistische regime in Zuid-Afrika". Van studentenzijde is jarenlang

geijverd om een eredoktoraat uit te reiken aan een anti-apartheidsstrijder. Dat is uiteindelijk gelukt met Denis Hurley. Dat de KU Leuven daarnaast ook iemand lauwerd die het niet zo nauw neemt met de problematiek rond Zuid-Afrika, siet onze universiteit niet.

### Kollaboratie

Maar niet alleen achter het bijvoeglijk naamwoord 'mensgericht' kunnen vraagtekens worden geplaatst. Ook Leysens 'bedrijfsleiderschap' stemt tot enig nadenken.

Zijn suksestori als ondernemer begon hij de NV Ahlers en Co. Bij het begin van de Duitse bezetting vertegenwoordigde dit bedrijf in Antwerpen een aantal Duitse scheepvaartbedrijven en rederijen waaronder de Norddeutscher Lloyd en de Compagnie Hansa De Breme. Na de Duitse inval verwierf de familie Ahlers heel wat macht en invloed. Zo werden bijvoorbeeld tijdens de bezetting verschillende leden van de familie Ahlers door de militaire bezettingsautoriteiten als 'Duitse Bezwalter' aan het hoofd van Belgische scheepvaartbedrijven geplaatst. Wegens zijn rol in de nazi-administratie moest Herwig Ahlers trouwens ons land bij de bevrijding verlaten.

Pas in 1951, het jaar dat André Leysen met Anna Ahlers trouwde, werd het agentuurbedrijf Ahlers terug opgestart. Een jaar later kwam Leysen op verzoek van zijn schoonvader - hij had geen mannelijke opvolger - in het bedrijf. Op dat moment telde de NV Ahlers tien werknemers. Twee decennia later was het bedrijf uitgegroeid tot een maritieme groep die ongeveer duizend



## Feministen van het eerste uur

# Dolle manie

Sommigen hebben het soms een beetje moeilijk met mannen. Ofwel plegen ze dan zelfmoord, want ongeveer de helft van wat hier rondloopt is mannelijk, of hoopt het te zijn tenminste, ofwel storten ze zich heldhaftig in een of andere vorm van samenleven. Een minderheid eist het recht op mannen op hun eigen terrein te bekampen: feministen. Officieel al 10 jaar lang. Tijd voor een terugblik, dacht men waarschijnlijk, en een paar weken geleden kwam het bij Elcker-Ik Leuven tot een vrouwenavond met enkele zogenaamde 'feministen van het eerste uur'. Of hoe je op een hele avond eens een hoop vrouwen en één man te zien krijgt, in plaats van het gebruikelijke omgekeerde.

Er zal wel een en ander veranderd zijn op die tien jaar en meer. In het begin kende de hele vrouwenbeweging een relatief groot succes. Bij de algemene mobilisatiebereidheid voerde de harde kern entoesiast actie en vrouwenhuizen ontstonden ongeveer in alle steden. Het Vrouwen Overleg Komitee, in 1972 ontstaan uit de werkgroep Emancipatie van het één jaar oude en toen nog roomsrode tijdschrift De Nieuwe Maand, wou 'de achterstand inhalen' en de 'rolpatronen doorbreken'. Stemrecht, eigen arbeidscontract, financiële armlslag, contraceptie, gelijk loon voor gelijk werk, noem maar op.

Langzaam werd het echter duidelijk dat de hele vrouwenbeweging het niet gemakkelijk zou krijgen. Begonnen onder een algemene noemer dook al vlug de indeling links of kristelijk op; men ging resoluut de socialistische toer op en er kwam een breuk met de kristelijke vleugel. Op verschillende Vrouwen-dagen was de KAV (Katholieke ArbeidersVrouwen) bijvoorbeeld niet aanwezig. Verder kreeg men intern vooral te kampen met precies datgene waartegen de beweging reageerde: de bestaande of vermeende meerderwaardigheid van de ene groep over de andere. Verwijten als "ondemocratisch, te overhaast" vanuit de zogenaamde binnen de beweging 'onderdrukte' vrouw naar de 'belangrijke' vrouw toe belemmerden de overlegsituatie alleen maar, en zeker de doorstroming naar het nationaal niveau. Anderzijds diene die, in het kader van de bestaande structuren, op professioneel, politiek, ... vlak hun invloed wilden aanwenden, en de beweging een algemeen maatschappelijke betekenis meegeven. Anderzijds diene die niets meer met die structuren te maken wilden hebben en vooral individuele bewustwording vooropstelden.

En uiteindelijk is het ook steeds de belangrijkste kritiek die tegen de vrouwenbeweging aangevoerd kan worden. Weinig vrouwen binnen de beweging, óók diene die politiek en sociaal bedrijvig zijn, leggen de link met andere maatschappelijke fenomenen. Ook diene die vorige donderdag op de vrouwenavond aanwezig waren niet. *Cécile Rapol*, werkzaam in een Vrouwenhuis, constateert vanuit haar situatie dat de harde kern-feministen niet meer zijn, maar dat er in de luizen toch nog een intense werking bestaat. Dat die werking zich beperkt tot individuele problematieken, persoonlijkheidsontplooiing of hoe je het ook noemen wilt, vindt ze niet belangrijk. Vrouwen buit

zich momenteel nu eenmaal meer dan 'de feministen van het eerste uur' terug op persoonlijke relaties, gezin, eigen emotionaliteit, en nauwelijks op het opentrekken van het gezichtsveld, bijvoorbeeld via een carrière.

Vanuit het panel kwam daartegen dan ook reactie. *Chantal De Smet*, Lolle

Mina en mede-oprichtster van Lef (Links en Feministisch), pleitte met nadruk voor een gezamenlijke strijd van mannen en vrouwen. Er is immers veel bereikt op concreet juridisch en sociaal gebied, maar een eigenlijke mentaliteitsverandering ten opzichte van de vrouw is nog veraf. De vrouwenbeweging heeft immers nooit anders gedaan dan tegen 'de man' en alleen maar voor 'de vrouw' te ijveren, zonder beroep te doen op andere krachten binnen de maatschappij die ook tegen onderdrukking werkzaam zijn. Werkloosheidsbestrijding is in die context belangrijker dan ageren tegen seksisme op het werk, omdat het bestreken gebied veel groter is. De keren dat de vrouwenbeweging samen met ABVV en ACV actie voerde, was de impact ook altijd veel groter. Door wetten tegen een bepaald misbruik wordt een mentaliteitsverandering gemakkelijker gemaakt, maar niet vanzelfsprekend. In de Cubaanse grondwet staat bijvoorbeeld ook dat mannen in het huishouden moeten helpen ...

Lut De Boel

## STUDENT AID

Zondag 7 februari

10.00 u **NATIONALE LIFTAKTIE** tussen de 6 Vlaamse universiteitssteden en ondertussen fondsen verzamelen voor Dapaong. Controlepost Leuven: De Golf (Oude Markt).

Maandag 8 februari

18.00 u **AFRICAN DINNER** Een Togolese maaltijd in Alma 2, met kaarslicht en live-optreden.  
20.00 u **DEBAT** Culturele vervreemding in ontwikkelingslanden, met B.Cleymans (NCOS), prof Tollens, moderator: Hugo Van Dienderen (BRT), in MSI, Ravenstraat 46.

En ook kringen houden zich ongedig met Student Aid. Bij psychologie houdt men een Vlaamse kermis en bij rechten een voetbalmatch. Bij landbouw verkoopt men keitjes voor het goede doel en bij tandheelkunde kan je je kiezen laten nazien. En u, wat doet u? De Veto lezen natuurlijk, want volgende week krijgt u nog meer nieuws over Student Aid-activiteiten.

## Student Aid '88

# Het recht anders te zijn

Student Aid '88 staat voor de deur. Op 7, 8, 9 en 10 februari vindt de tweede uitgave plaats van het initiatief dat vorig jaar voor de eerste keer door de inzet van studenten tot stand kwam. De opbrengst bedroeg toen 584.000 fr. Gezien het succes werd Student Aid dit jaar uitgebreid tot de zes Vlaamse universiteitssteden (Leuven, Antwerpen, Brussel, Gent, Kortrijk, Hasselt). Gedurende vier dagen vinden er in die zes steden ludieke, sportieve en informatieve acties plaats ten voordele van een ontwikkelingsproject in Dapaong-Togo.

Student Aid steunt een project van de niet-gouvernementele organisatie voor ontwikkelingsamenwerking 'Vredeslanden'. Dat project omvat de bouw van een stuwmeer in Dapaong in Togo. Een aarden dam zal een klein stuwmeer creëren dat het hele droogseizoen met water gevuld zal zijn. Hierdoor wordt er drinkwater voor het veer voorzien. De constructie van ondiepe putten stroomafwaarts van de dam levert ook drinkwater voor de bevolking. Het doorsijpelen van het water in de bodem zal de groentetuin en de fruitbomen voeden.

Economisch draagt dit project bij tot een verhoging van het ruraal inkomen door het verbeteren van de veeteelt en de groententeelt. Het heeft ook arbeidsbesparende effecten: door het creëren van een waterbekken in de nabijheid wordt de dagtaak van de vrouw, die groentendeel uit watertransport bestaat, aanzienlijk verlicht. Tenslotte heeft het project ook op ekologisch vlak positieve gevolgen: het grondwaterpeil wordt verhoogd, wat een langere groen-periode met zich meebrengt.

Het al dan niet slagen van dergelijke ontwikkelingsprojecten is zeer sterk afhankelijk van de mate waarin de projectontwikkelaars rekening houden met de eigen cultuur van de gemeenschap waarvoor het project bedoeld is. Die stelling ontwikkelt Thierry Verhelst, project-verantwoordelijke bij Broederlijk Delen, in zijn boek "Het recht anders te zijn - Naar nieuwe vormen van solidariteit met de Derde Wereld". Ook het debat dat maandagavond in het kader van Student Aid plaatsvindt, draait rond dezelfde thematiek.

Na enkele decennia van ontwikkelingsamenwerking staat de Derde Wereld er nog slechter voor dan twintig jaar geleden: er is ondertussen meer ellende, meer honger en meer onderdrukking ontstaan. De traditionele ontwikkelingsmodellen hebben dus gefaald. De oudste theorie, de inhaaltheorie, die het Zuiden een achterstand toeschreef tegenover het Noorden, gaat uit van een zeer etnocentrische visie: minder ontwikkelde landen moeten via verschillende stadia evolueren naar meer ontwikkelde. Culturele verschillen vertragen volgens deze theorie

# LEZERS BRIEVEN

Alle lezersreacties kunnen bezorgd worden op het redaktiesekretariaat in de 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven.

De brieven moeten betrekking hebben op in Veto behandelde onderwerpen of op Leuvense (studenten)aktualiteit, en ondertekend zijn met naam, studiejaar en adres. Wie liever niet heeft dat zijn naam gepubliceerd wordt, moet dit duidelijk motiveren.

Brieven die langer zijn dan 25 regels van 68 aanslagen (spaties inbegrepen); dit komt overeen met ca. 1 getikte blz. met een dubbele interlinie) worden in principe ingekort. Behoudens deze restrictie worden brieven geplaatst zoals ze ons bereiken.

## Stuc

De problematiek van het Stuc (zie Veto van 25/1) is niet nieuw en gelukkig ook niet uniek. Al jaren worden er vragen gesteld naar het al dan niet aanpassen van de programmatie (bijvoorbeeld inzake toneel) aan de "konsument".

Als je dat inderdaad doet kom je uitsluitend in het makkelijke genre terecht ("Bompa is aan 't vrijen") en avant-garde krijgt geen kans. Mik je in

hoofdzaak op vernieuwende strekkingen dan treedt er vervreemding op vanwege je publiek. Maar de discussie zou m.i. vruchtbaarder worden wanneer men "optie" zou vervangen door "dosering", een evenwichtige programmatie moet mogelijk zijn. Dus: makkelijker én moeilijker.

Overigens blijft één jaar na jaar relevant: het cultureel aanbod te Leuven zou zonder 't Stuc heel wat armer zijn.

Hans Devrore

# magma-shop

Diestsestraat 115 - 3000 Leuven

(naast Christiaensen)

Alles voor je kot en je fuiven.

cards - affiches - posters - inlijstingen - gadgets - schoolgerief - feestartikelen - decoratie - kerst- en carnavalgerief

en

joggings - t-shirts - pulls (snoopy - garfield - tom & jerry)

## DE GROOTSTE CARD SHOP en CADEAU SHOP TE LEUVEN

10% korting op vertoon van studentenkaart (behalve promotie-artikelen)

alleen de ontwikkeling, omdat door de modernisering die universele cultuur tot stand moet komen die eigen is aan de moderne industriële samenleving. Modernisering stemt hier dus overeen met verwestering. Het merendeel van de projecten die deze theorie opleverde, mislukte of maakte de toestand nog slechter. Ze kweekten een mentaliteit van hulpontvangers, droegen er toe bij dat de rijkdom en macht in de handen van een klein aantal geprivilegieerden gekoncentreerd werden en verergerden de culturele vervreemding.

Tijdens het tweede ontwikkelingsdecennium (1970-1980) ontwikkelden progressieve economen de theorie van de afhankelijkheid. De armoede van de Derde Wereld zou niet te wijten zijn aan een historische achterstand die ingehaald zou kunnen worden door modernisering van de economie. De armoede zou veeleer het gevolg zijn van de systematische uitbuiting van de landen van het zuidelijk halfrond door het noordelijk halfrond: de wereld-economie zou berusten op banden van afhankelijkheid tussen de 'centra' en de 'periferie'. De landen van de Derde Wereld moeten zich bevrijden van die afhankelijkheid en hun ontwikkeling dan richten op hun eigen noden. Deze afhankelijkheidstheorie is al veel vruchtbaarder dan de inhaaltheorie, maar vertoont toch ook nog een belangrijke leemte: de inheemse cultuur van de volkeren van de Derde Wereld wordt nog steeds vaak genegeerd. Een dergelijke miskenning heeft al ettelijke projecten doen mislukken. Plaatselijke gemeenschappen zijn er vaak in geslaagd een ontwikkeling die hen dreigde te vervreemden, te blokkeren. Door een soort burgerlijke ongehoorzaamheid bieden zij weerstand aan de vooruitgang en de ontwikkeling die hen worden opgelegd.

De inheemse cultuur hoeft echter niet steeds een bolwerk tegen culturele ontwijking te zijn. Wanneer projectontwikkelaars er op de juiste manier op

inspelen, kan deze cultuur een motor zijn van de eigen strijd en de eigen vooruitgang van het volk. Toch is het eerbiedig van 'het recht om anders te zijn' niet altijd eenvoudig. Een hypothetisch voorbeeld: een medisch project beoogt in de Sahel een goed uitgeruste kliniek te bouwen en in te richten om de infibulatie of de besnijdenis van meisjes in goede hygiënische omstandigheden te doen uitvoeren. Thierry Verhelst vertelt in z'n boek niet welke de juiste houding is die men tegenover een dergelijk project moet aannemen. Hij wilt gewoon tonen hoe belangrijk de culturele verschillen zijn en hoe moeilijk, maar ook onvermijdelijk de keuze is die gemaakt moet worden. Z'n boek is een pleidooi om altijd opnieuw rekening te houden met de culturele verschillen. Niet alleen vanuit een minimum aan respect voor de plaatselijke bevolking, maar gewoon al om de zeer praktische bekommernis een project te doen slagen en geen geld en tijd te verspillen. Vanuit een jarenlange ervaring, die zich uit in talrijke concrete voorbeelden van geslaagde én mislukte projecten, zet Thierry Verhelst helder z'n visie op ontwikkelingsamenwerking uiteen. Een belangrijke visie, zo lijkt het ons, want cultuurimperialisme is een kwaal die in een paternalistisch getinte aanleggenheid als ontwikkelingsamenwerking moeilijk uitroeibaar schijnt te zijn.

Hopelijk hebben ook de organisatoren van Student Aid '88 een dergelijke doorleefde en uitgewerkte visie op ontwikkelingsamenwerking. *Vlaanderen leeft*-stijl waarbij alles spettert, stuift en fluit, waarbij de aanpak fris, jong en vernieuwend is maar waarbij tegelijkertijd de inhoud op een laag pitje brandt, lijkt hier soms ook de kop op te steken. De keuze van het tema voor het debat van maandagavond wijst dan weer in de andere richting. Hopelijk is dat inderdaad de weg die Student Aid volgt en zal blijven volgen.

Carla Rosseels

## Veto, jaargang 14 nr. 17 dd. 1 februari 1988

Redaktieadres: 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven (016/22.44.38)

Hoofredactie: Geert Coene

Redaktiesekretaris: Didier Wijnants

Redaktie: Lode Desmet, Filip Dutoit, Walter Pauli, Johan Reyniers, Carla Rosseels, Jan Van der Linden, Koen Van Muylem, Herwig Willaert

Doka: Hendrik Delagranghe, Filip Dutoit, Geert Van Doorslaere

Layout- en vormgeving: Lut De Boel, Lode Desmet, Filip Dutoit, Trui Moerkerke, Johan Reyniers, Jan Van der Linden, Koen Van Muylem, Didier Wijnants, Herwig Willaert

Tekeningen: Kwal, Urbis

Medewerkers: Lut De Boel, Luc Janssens, Benoit Lannoo, Michel Lanssens, Erik Paredis, Christophe Verbiest, Claudia Van de Velde

Eindredactie: Filip Dutoit, Koen Van Muylem

Oplage: 8000 eksemplaren

Zetwerk: Alfaset Leuven

Drukkerij: Rotatyp Brussel

Abonnementen: Studenten: 250,-; niet-studenten: 300,-; steun vanaf 600,-; over te schrijven op rek. nr. 001-0959719-77

Agenda en Ad Valvas: ten laatste donderdag voor verschijnen om 14.00 uur op het redaktieadres bezorgen

Redaktievergadering: iedere vrijdagmiddag om 15.00 uur

# Onzen Dré

Vervolg van p. 1

mensen tewerkstelde. Tevens was het bedrijf bij het begin van de jaren zeventig de tweede grootste rederij van België, na de Belgische Scheepvaartmaatschappij (CMB).

Leysen gaat er prat op dat zijn eerste zakensukses volledig te danken is aan zijn eigen ondernemertalenten, nota bene talenten die volgens hem zijn aangeboren. Lektuur van de openingsbladzijde van *Krisissen* leert echter dat het hier gaat om aangetrovde rijkdommen. Hugo Gijssels, co-auteur van *De VlaamSSche Kronieken*, stelt bovendien dat de felle expansie van het bedrijf Ahlers verklaard moet worden vanuit het feit dat "André Leysen na de Tweede Wereldoorlog zowel privé als zakelijk terugviel op een bepaald soort Duits zakenmilieu waarmee hij en zijn familie tijdens de bezetting goede relaties hadden aangeknoopt". Het zou dan op basis van deze economische kollaboratie zijn dat Leysen later zijn zakenimperium verder uitbouwde.

Later werd de Ahlersgroep in 1970 herstructureerd. Daarbij werden een aantal zakelijke belangen van én de familie Ahlers én de familie Leysen ondergebracht in de NV Haven en Scheepvaartbeleggingsmaatschappij (de HSEM). Deze NV werd in 1977 samen met het aandeel in de Belgian Baltic Lines een onderdeel van IBEL. In deze vennootschap participeerde naast Leysen ook de Nationale Investeringsmaatschappij (NIM) en de holding Cobepa. Op zijn beurt zat dit trio samen met ondernemer de ACV-spaarkas Belgische Arbeiderscoöperatie (BAC) ook in de holding NV Vibem.

Het was deze laatste holding die Leysen naar de top van Agfa-Gevaert

leidde. Nadat Vibem voor honderden miljoenen Gevaert-aandelen op de beurs had gekocht, werd Leysen begin '81 de absolute nummer één van het bedrijf in Morselt. Vanaf dan bleek de zakenman Leysen niet meer te stuiten.

In de officiële motivering voor de uitreiking van het eredoorkaart aan Leysen staan slechts enkele snippers van Leysens activiteit vermeld, zodat een bijzonder fragmentarisch portret ontstaat. Als concrete verdiensten worden vermeld: "Zijn bijdrage tot versteviging van een hoogtechnologische industriële activiteit" (in Vlaanderen) en "het behoud van een belangrijk Vlaams opiniedagblad" (*De Standaard*). Er wordt niet eens gewag gemaakt van de toehoe van de hand liggende referentie van ex-VBO-voorzitter. Officieel lauwert de KU Leuven dus slechts een fragment van de persoon Leysen.

Het is evident dat dit niet vol te houden is. Het politiek gezag dat de functie van VBO-voorzitter Leysen heeft opgeleverd, stelt hem nu nog in staat een bepallende rol te spelen in de politieke mentaliteit van dit land. Zijn boeken en de talloze interviews in dagen weekbladen creëren een klimaat waarin de ondernemer maatschappelijk in het offensief is. Dat het verdwijnen van elke sociale motivatie hierbij een zeer actueel - citaat: "De succesrijke ondernemer moet er van afzien, zich voor zijn verdiensten voor het algemeen welzijn te laten huldigen, want zijn drijfveer is primair het eigenbelang en niet het algemeen welzijn" (*Krisissen*, p. 19).

Herwig Willaert  
Didier Wijnants

## ANDRÉ LEYSEN: EEN SELF MADE MAN

Wonderboy Leysen werd op 11 juni 1927 in de 'stad van Brabo' geboren als de zoon van een Antwerpse zakenman die industriële poetsmiddelen produceerde. Gedurende de Tweede Wereldoorlog studeerde hij als tiener aan de Deutsche Schule in Antwerpen, waar hij een 'klassieke' opleiding genoot. Een universitair diploma zat er voor André Leysen echter niet in.

Tijdens deze oorlogsjaren was hij ook lid van de Antwerpse *Hilfjugend*, waarvan zijn drie jaar oudere broer Siegfried - alias Frits - nog de ideologische leider is geweest. In dit kader nam André Leysen op 20 april 1944, dus slechts enkele maanden voor de bevrijding, deel aan een paramilitaire parade in Antwerpen ter ere van de vijfenvijftigste verjaardag van Hitler. Een jaar voordien, meer bepaald op 12 november 1943, werd hij ook nog geselecteerd voor een opleiding aan de Reichsführerschule te Potsdam (Oost-Duitsland). Slechts vijftien uitverkoren mochten deze 'leidersstage' meemaken. Hen viel de 'eer' te beurt om, bij wijze van afsluiting van hun opleiding, een bezoek te brengen aan de Adolf Hitler-schule in Weimar, waar ze werden ingewijd in "het nieuwe opvoedingssysteem van het nationaal-socialisme". Toen Humo-journalist en auteur Hugo Gijssels André Leysen met deze feiten konfronteerde, heeft deze laatste zijn zwart verleden nooit expliciet ontkend, wél geminimaliseerd. Alles met klem ontkennen, had trouwens geen zin. Want in een openbaar gemaakt document van het Auditoraat-Generaal bij het Militair Gerechtschot staat zwart op wit te lezen dat hij tijdens de repressieperiode door de Belgische veiligheidsdiensten werd opgespoord wegens "misdaden en wanbedrijven tegen de inwendige veiligheid van de staat". Dit

artikel 113 van ons strafwetboek voorziet in vervolging wegens wapendracht tegen België, maar ook wegens het vervullen van taken van strijd, vervoer of bewaking voor de vijand.

In dit opzicht moet men André Leysen dan ook overschot van gelijk geven wanneer hij stelt dat zijn eerste naoorlogse jaren "heel moeilijk" waren. In deze periode verdiende hij geld als kippenkweker, en dus niet als krantenjongen zoals velen menen. In 1947 bouwde André Leysen het eerdergenoemd familiebedrijf van zijn vader (de General Wiper Company te Londerzeel) weer op, eerst op handelsgebied, en na zijn ledgerdienst te Turnhout, op industrieel vlak. Op 23 augustus 1951 huwde hij met de 24-jarige Anna Ahlers, de dochter van de in Antwerpen gevestigde Duitse scheepsagent Herwig Ahlers. Hij leerde zijn echtgenote kennen op de Deutsche Schule in Antwerpen. Amper één jaar na de bruiloft droeg Herwig Ahlers zijn bedrijf over aan zijn schoonzoon. Het is hier dat de wieg staat van André Leysens huidige zakenimperium: voorzitter van de beheerraad van Agfa-Gevaert, afgevaardigd beheerder van de familieholding Anbema en beheerder van de groep Brussel-Lambert, GB-Inno-BM, de Vlaamse Uitgeversmaatschappij, de Compagnie Maritime Belge, Tessenderlo Chemie, ... en deze lijst is nog verre van volledig.

Ondertussen is André Leysen ook ondervoorzitter van het verbond van Europese industriefederaties (UNICE), en is hij volgens hardnekkige geruchten van plan om (binnenkort) een gooi te doen naar het voorzitterschap van de Europese werkegeversorganisatie. Dit laatste sluit volledig aan bij zijn pleidooi voor een verdere éénmaking van Europa. Zijn woorden "Europese éénheid is Euro-

pese sterkte" onderstreept hij ook door zijn belangrijke tussenkomst in het financieel gevecht tussen de Belgische 'oude tante' en de Italiaanse tycoon De Benedetti: zowel Leysen als De Benedetti willen vooruitlopen op het bewuste jaar 1992.

Het is nogal wies dat André Leysens status van 'patron des patrons' zich ook politiek vertaalde. Het waren vooral zijn participaties in de Nationale Investeringsmaatschappij (NIM) en de Standaard-groep die maakten dat hij kon doorstorten naar de top van onze politieke wereld. Zijn politieke macht bereikte een hoogtepunt toen hij op 27 april 1984 Daniël Janssen opvolgde als voorzitter van het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO). Hij bekleedde deze functie tot maart 1987. In deze periode drukte André Leysen ontgensprekelijk een zware stempel op de sociale geschiedenis van ons land. Men denke bijvoorbeeld maar aan de interprofessionale gesprekken van medio '84 en begin '86.

Eén van de lessen die onderhandelaar Leysen uit deze gesprekken trok, verwoordt hij in volgend citaat: "Het komt niet zozeer aan op wat men toegeeft dan op de manier waarop men het doet. De tegenpartij moet het kunnen veroveren, het uit uw handen trekken. En dit moet met een paar crisissen en onderbrekingen gepaard gaan, zodat het voor iedereen duidelijk is dat daar tot het bittere einde gevochten is" (*Krisissen zijn uitdagingen*). Voorwaar een krasse tactiek voor iemand die tevens lid is van de Groep Coudenberg, opgericht in 1984 en naar eigen zeggen "een onafhankelijke denktank die wil bijdragen tot de politieke hernieuwing van ons land, en daarom streeft naar een *verruimde participatie van de burger*". (DW/HW)

## Gouden Buis voor Grauwels



Aktiedriedaagse wil traditie worden

## De Gouden Buizen zijn aangekomen

Misschien herinneren sommigen intussen al danig verrijste heersschappen zich nog de ASR-driedaagse van drie jaar geleden. Dit jaar vond men het opnieuw tijd om Leuven nog eens te overdonderen met een soortgelijke reeks festiviteiten vanuit de studentenkoepel. Deze week is het zover. Meer bepaald van dinsdag 2 tot en met donderdag 4 februari komen Kringraad, Sociale Raad, Isol en Veto naar buiten met het onderstaand programma.

Alles begint al op 'Lichtmis', dinsdag 2 februari: Je hebt waarschijnlijk ook al vastgesteld dat de KU Leuven, op voorstel van de studenten, dit jaar een eredoorkaart zal uitreiken aan Mgr. D.

Hurley. Hij is voorzitter van de Zuidafrikaanse bisschoppenconferentie en een hevige opposant van het apartheidregime in zijn land. Vandaar dat we een eredoorkaart voor die man alleen maar kunnen toejuichen.

Een ander eredoorkaart wordt uitgereikt aan ex-VBO-baas en voorzitter van Agfa-Gevaert A. Leysen. Leysen steunt het apartheidregime in Zuid-Afrika actief door zijn investeringen in dat land, erwijl Hurley openlijk oproept tot een economische boycot.

Je zou je dus de vraag gaan stellen van in hemelsnaam de logica te zoeken is bij het toekennen van de eredoorkaarten aan de KU Leuven. Wij geraken er alvast niet uit. Jij ook niet? Kom dan dinsdag om 10 uur naar de 's Meiersstraat 5 waar we samenkomen voor onze "(re)aktie A. Leysen".

Onder het motto "Glasnost in de 's Meiersstraat 5" gooien wij woensdagnamiddag (vanaf 14 tot 20 u.) onze deuren open om je de kans te geven van je ondraaglijk geworden nieuwsgierigheid af te geraken.

Aan de hand van een fototentoonstelling en een reeks videovoorstellingen kan je nog eens herinneringen ophalen aan de akties van vorig jaar.

Op de Vetroredactie kan je bekijken welke boeiende weg dit elke week doormaakt 'van idee tot lay-out'.

Ook Sociale Raad en Kringraad staan nu al te springen om jou te ontvangen in hun kantoren. Wat is Akademische Raad? Wie organiseerde die betogingen in de voorbije jaren? En wat gebeurt er zoal op RvS? En wat is RvS? Eenmaal je het gebouw hebt doorlopen kan je gegarandeerd zelf de antwoorden geven.

Om 20.30 uur word je dan verwacht in de Grote Aula voor een panelgesprek over "Church en society in South-Africa today" met eredoorkaart Mgr. D. Hurley. De overige panelleden zijn Prof. Servotte, Prof. Kerckhofs, Erik Paredis (student) en E. Kennes (UP).

Vanaf 15 uur krijg je in de zijbeuk van Alma 2 een beurs rond *Derde Wereld en racisme* voorgeschoteld. Daarvoor hebben we onder andere VOCOM, Jongeren tegen Racisme, AIB, Wereldwijd, Artsen zonder Grenzen, Oxfam Wereldwinkel, NCOS, ... bijeengebracht. Daarnaast is er ook nog een beperkte alternatieve boekenbeurs voorzien rond diezelfde problematiek. Een schat aan informatie dus voor wie enigszins geïnteresseerd is of er meer wil van af weten.

Er zullen ook doorlopende videodokumentaires te bekijken zijn over ondermeer Zuid-Afrika, racisme, ontwikkelingshulp en bevrijdingsstrijd in El Salvador en Nicaragua ...

De beurs zal tot zowat 18.30 uur duren en dan wordt er plaats gemaakt in de zijbeuk van Alma 2 voor onze *talkshow*. Die begint om 20.00 uur en bestaat uit drie delen. Kringraad, Sociale Raad en Veto zullen er namelijk elk hun studentenonderscheiding uitreiken in de vorm van een "Gouden Buis". De gelukkigen zijn Mgr. D. Hurley, Jan Grauwels en het BRT-Aktueel-team. Rond deze personen zal telkens een panel opgezet worden - alleen Hurley kan niet persoonlijk aanwezig zijn - en tijdens die gesprekken zal het respectievelijk gaan over apartheid (vice-rector Deruytere, Erik Paredis, dr. Verhaegen van AKZA), syndikalisme (Jan Grauwels, prof. Bundervoet en J. van Hoom nu al te springen om jou te ontvangen in hun kantoren. Wat is Akademische Raad? Wie organiseerde die betogingen in de voorbije jaren? En wat gebeurt er zoal op RvS? En wat is RvS? Eenmaal je het gebouw hebt doorlopen kan je gegarandeerd zelf de antwoorden geven.

Voor de muziek zal 'Jazz it' zorgen, de groep rond Dirk Schreurs en Stoy Stoffelen.

De afwezigen? Juist: die zullen weer eens ongelijk hebben.

Filip Dutoit

## Valentijntjes, vooral

Verliefd, verloofd of verdomde verveeld met je relatie? Bij Veto zit je goed. Onder het motto "Origineel is het niet maar we hebben wel wat over voor onze lezers", bestaat ook dit jaar de mogelijkheid om een speciaal Valentijn-zoekertje in de Veto van 15 februari 1988 te plaatsen.

Om jezelf in Veto te krijgen moet je niet het Rektoaraat bezetten, heel de familie uitmoorden of 65 sigaren tegelijk roken. Nee: het invullen van een banaal Zoekertjes-rooster volstaat.

Lap het normale tarief aan uw laars: een Valentijntje kost maar 40 fr - en da's heel goedkoop om de troep goed te maken die u hebt aangericht. Eén beperking geldt wel: Valentijntjes zijn niet langer dan gewone Zoekertjes - zoniet voeren we ze aan onze redaktionele hond, Roger.

Valentijntjes zijn ook niet obscene, racistisch of begrijpbaar: het blijft een spel. Hoe schoon toch: twee mensen begrijpen de boodschap, en vinden mekaar in de kolommen van Veto - kolommen die overigens extra verword worden voor de gelegenheid ...

Wie nog aarzelt is een oen. Probeer snel een Veto te bemachtigen (soms is dat wel moeilijk), vul in, voeg 40 Belgische toe, en bezorg het geheel aan de brievenbus of redaktiebloemkool van uw lijfblad.

E mobile? Nee hoor.



# De KUL en Apartheid Zuid-Afrika heen en terug

Op dinsdag 2 februari ontvingt Mgr. Denis Hurley, aartsbisschop van Durban en gewezen voorzitter van de Southern African Catholic Bishops' Conference (SACBC) een eredoctoraat van de KUL. Daarmee neemt de KUL een duidelijk standpunt in tegen het apartheidregime in Zuid-Afrika. Toch waren er, en zijn er nog altijd, banden tussen de KUL en het apartheidregime. Hoe zit dat daar nu eigenlijk?

In het verleden zijn er veelvuldige contacten geweest tussen de KUL en Zuid-Afrika. Deze contacten situeren zich op verschillende niveaus. Ten eerste zijn er de Zuidafrikaanse academici en functionarissen die de KUL bezoeken. Een twaalfal jaren geleden aanvaardde professor Du Toit Spies - gewezen hoogleraar aan de universiteit van Pretoria (één van de meest racistische instellingen) en cultureel attaché van de Zuidafrikaanse ambassade - op verzoek van de academische overheid een benoeming tot docent in de Zuidafrikaanse taal- en letterkunde. In 1983 was professor Bondesio voor een stageperiode van vier maanden te gast aan de afdeling Didaktiek en Psychopedagogiek van de fakulteit Psychologische en Pedagogische wetenschappen. Ook hij was verbonden aan de universiteit van Pretoria en bovendien was hij lid van de Afrikaner Broederbond, de machtigste pro-apartheidslobby in Zuid-Afrika. In 1984 diende professor Pienaar, lid van de Broederbond en hoogleraar aan de universiteit van 'Oranje' Vrijstaat (Bloemfontein) een aanvraag in voor een onderzoekstage aan dezelfde fakulteit. Dit zijn de laatste gevallen.

Fel studentenprotest zorgde er meestal voor dat deze heren vroegtijdig weer hun biezen konden pakken. Vermelden we tenslotte nog dat de Zuidafrikaanse ambassadeur in Brussel, Grobler, één

van de genodigden was bij de officiële opening van het academiejaar 1985-1986.

## Netwerk

Een tweede soort van contacten verloopt in de andere richting. Al jaren doen KUL-professoren ongehinderd Zuidafrikaanse universiteiten aan (onder andere professor Paardekooper, Porteman, Van Overstraeten, Janssens, P.A. Jacobs...). Daarnaast vertrekken er jaarlijks zo'n 25 tot 30 studenten van de fakulteit Geneeskunde naar Zuid-Afrika om er hun stage te doen. Die stage verloopt niet binnen het raam van het Belgisch-Zuidafrikaans medisch akkoord. Wel heeft de fakulteit Geneeskunde een netwerk van contacten uitgebouwd waar stage kan gelopen worden. Wanneer de studenten kiezen om naar Zuid-Afrika te gaan, biedt de fakulteit hen een reeks opties aan.

Bovenstaande voorbeelden worden altijd verdedigd met het argument van de *akademische vrijheid*: vrij academisch verkeer, vrije uitwisseling van ideeën en intellectuele arbeid is een waarde van onze samenleving waaraan niet mag worden geraakt. Het is echter de vraag of hier geen misbruik gemaakt wordt van die academische vrijheid. Vrij academisch verkeer is in Zuid-Afrika onbestaande: het onderwijssysteem is één van de pijlers van de apartheid.

Vanaf het moment dat de blanken tijdens de zeventiende eeuw in Zuid-Afrika zijn gekomen en hun onderwijssysteem importeerden, heeft het onderwijs een belangrijke rol gespeeld in de verhouding blank-zwart.

## Nationaal

In het begin moest het onderwijs de oorspronkelijke bewoners van Zuid-Afrika vertrouwd maken met de cultuur van de blanke overheersers. Afrikanen werden beschouwd als potentieel gelijk aan de blanken, maar zij werden wel verplicht zich te integreren in de blanke samenleving. Toen, tijdens de negen-

## LITERATUURWIJZER

Over Zuid-Afrika en de problematiek van apartheid zijn massa's boeken geschreven. We kunnen hier slechts enkele leessuggesties doen. De opgesomde werkes, en de onschatbare hulp van Hedwig Verhaegen van het Aktiekomitee Zuidelijk Afrika (AKZA), vormen de basis van de reeks artikelen over Zuid-Afrika naar aanleiding van het eredoctoraat van Mgr. Hurley (zie ook Veto, 16). Geïnteresseerden kunnen voor meer informatie altijd terecht op AKZA, Blijde Inkomststraat 115.

De harde feiten van de apartheidproblematiek in het algemeen worden uit de doeken gedaan in de twee goed gedocumenteerde boeken *Feiten over Apartheid. Verboden informatie over Zuid-Afrika*, Anthos/Epo, maart '86 en in *Een missie naar Zuid-Afrika. Het Commonwealth rapport*, Uitgeverij Jan Mets, Amsterdam, 1986. Het laatste werk is een rapport dat Zeven Eminente Personen van het Gemeenbest schreven na hun mislukte poging een dialoog op gang te brengen tussen de Zuidafrikaanse regering en het verzet. Wie up-to-date wil blijven abonneert zich best op *Amanda, maandblad over Zuidelijk Afrika*, het enige blad in Vlaanderen dat de ontwikkeling in Zuidelijk Afrika volgt en kritisch duidt (jaarabo: 400 frank voor 10 nummers).

Een aantal publikaties gaat in op specifieke problematieken. *Handel tegen apartheid*, Bijeenpublicatie 48, 1987, is gebouwd rond de vraag van de SACBC - toen nog onder voorzitterschap van Hurley - om economische sancties tegen Zuid-Afrika. Vragen rond Zuid-Afrika, sancties en

akties tegen de steun van Belgische banken aan Zuid-Afrika worden beantwoord in *Vragen en antwoorden over apartheid*, Jan Vanheulekom, Vlaamse anti-apartheidscoördinatie (VAAK) en Christelijke Werkgroep Zuid-Afrika (CWZA), 1987. Het Zuidafrikaanse onderwijssysteem en het ANC-onderwijsalternatief worden belicht in *Zwart-wit onderwijs in Zuid-Afrika*, Marijke Smit, Anti-Apartheids Beweging Nederland. Aziza Seedat neemt de Zuidafrikaanse medische diensten onder de loep in *Crippling a nation*, IDAF 1984. Het werkje is iets moeilijker, maar geeft een grondige analyse van de gezondheidszorg onder apartheid. Onder de vorm van dertig gesprekken met bekende en minder bekende leiders van de anti-apartheidsbeweging, komt het verzet aan bod in *Incognito. Reportage uit Zuid-Afrika en Namibië*, Daniel Buyle en Siel Van der Donck, Kritik, 1986. De BRT toonde nooit belangstelling voor het materiaal van haar journalisten. Wie de evolutie van het verzet binnen de Zuidafrikaanse katoelike kerk wil leren kennen, kan niet zonder *Over apartheid*, De Horstink/Amersfoort, 1983, een bundeling van verklaringen, brieven en rapporten van de SACBC van 1952 tot 1983. En wie diep in eigen boezem wil kijken mag *De K.U.Leuven en Zuid-Afrika*, AKZA, Leuven 1986, en *Wetenschappelijke Contacten met Zuid-Afrika*, Hedwig Verhaegen in *Kultuurleven*, december 1986, p. 929-938, eens doornemen.

Veel leesplezier. □

tiende eeuw, goud en diamant ontdekt werden en een begin werd gemaakt met de industrialisatie, won de segregatiegedachte veld: onderwijs moest raciaal gedifferentieerd zijn. De blanken werden in het vervolg opgeleid voor de leidende functies, de zwarten kregen een beroepsopleiding.

Vanaf 1948, wanneer de Nasionale Partij aan de macht komt, wordt de apartheid wettelijk vastgelegd. Ook het gesegregerde onderwijs wordt dan geïnstitutionaliseerd. Voor alle bevolkingsgroepen (blanken, Aziaten, kleurlingen, zwarten) bestaan vanaf dat aparte onderwijssystemen en zelfs aparte ministeries. De bedoeling hiervan is duidelijk: het onderwijs moet iedereen voorbereiden op zijn plaats in de apartheidsmatraschappij.

De verschillen tussen het onderwijs voor blanken en het zogenaamde bantoe-onderwijs (onderwijs voor zwarten) zijn schrijnend. Hoewel 73% van de bevolking zwart is, besteedde Pretoria in 1986 per hoofd van de bevolking zeven keer meer geld aan het onderwijs van blanke kinderen. Zwarte scholen hebben bijgevolg een enorm tekort aan didactisch materiaal en infrastructuur. In 1984 beschikte 70,2% van de zwarte leerkrachten over onvoldoende kwalifi-

katies om les te geven (tegenover 3% blanken). De verhouding leerkracht-leerling loopt uiteen van 1 op 18,7 bij de blanken tot 1 op 53 in de thuislanden. Het onderwijs voor blanken is gratis en verplicht. Het onderwijs voor zwarten is niet gratis en niet verplicht. Het analfa-betisme van Afrikanen ligt tussen de 40 en 50%, van de blanken ligt het rond de 2%.

Gevolg van dat alles: slechts een beperkt aantal zwarten haalt de universiteit. Ook dan blijft het onderwijs groten-deels gescheiden. Van de 22 Zuidafrikaanse universiteiten zijn er 8 in de thuislanden en 1 voor stedelijke Afrikanen. Het is duidelijk: academische vrijheid bestaat niet in Zuid-Afrika. Het geschetste onderwijssysteem is bovendien ten dele verantwoordelijk voor de dramatische gezondheidssituatie van het merendeel van de zwarte bevolking.

## Diarree

De toestand van de gezondheidszorg in een land kan in eerste instantie beoordeeld worden op basis van twee criteria: de kindersterfte en de levensverwachting van de bevolking. Zuid-Afrika blijkt dan door twee gezondheidspatronen gekenmerkt te zijn. Blank Zuid-Afrika heeft een patroon dat overeenkomt met dat van een ontwikkeld land: lage kindersterfte (14,9 per 1000 geboortes, hetzelfde als Groot-Brittannië) en hoge levensverwachting (ongeveer 70 jaar). Zwart Zuid-Afrika is in dat opzicht een onderontwikkeld land: een kindersterfte van 100 tot 110 per 1000 geboortes (in sommige rurale gebieden sterft 50% van de kinderen vóór hun vijfde jaar) en een levensverwachting van ongeveer 55 jaar.

De doodsoorzaken van kinderen en volwassenen tonen eenzelfde patroon. Zwarten sterven aan ziektes tengevolge van ondervoeding en ongezonde levensomstandigheden: diarree, longontsteking, TBC (in '87 stierven minstens 100.000 zwarten aan TBC). De belangrijkste doodsoorzaken van blanken zijn beschavingsziekten, namelijk hartziekten. Zuid-Afrika wordt soms wel de *coronary capital* van de wereld genoemd.

Deze situatie is volledig te wijten aan het apartheidssysteem. Alle onderdelen van de medische diensten zijn daardoor gesegregeerd. De begroting voor gezondheid wordt ook opgesteld op basis van rassenkriteria. Gevolg: voor elke 330 blanken is er een arts, bij de zwarten is de verhouding 1 op 90.000. Voor elke 2.000 blanken is er een tandarts, bij de zwarten is die verhouding 1 op 200.000. Voorlopig lijkt een verbetering in die situatie niet mogelijk: er zijn immers nauwelijks zwarten die de kans krijgen een opleiding tot bijvoorbeeld dokter aan te vatten.

In dit kader moet ook de stage van geneeskunde-studenten van de KUL gesitueerd worden. Die stage wordt noodzakelijkerwijze vervuld binnen de racistische structuren van de Zuidafrikaanse gezondheidszorg. Zo leveren deze studenten onbewust een bijdrage tot de schrijnende onrechtvaardigheden die voor de zwarte bevolking uit deze

structuren voortvloeien.

In de bovengeschetste context is het, op zijn zachtst uitgedrukt, dan ook niet langer vanzelfsprekend om contacten met het apartheidregime goed te praten met het argument van de academische vrijheid. Academische vrijheid is hier immers geen puur intellectuele kwestie meer, maar wel een politieke.

Ook de Zuidafrikaanse oppositie ijvert voor academische vrijheid, maar het is slechts één van de vele vrijheden waarvoor zij vecht, naast bijvoorbeeld recht op wonen waar men wil, recht om aan het politieke leven deel te nemen, ... Wanneer de verdediging van de academische vrijheid de strijd voor deze meer fundamentele rechten en vrijheden ondermijnt, dan is die verdediging fout. De academische boycot mag bijgevolg ook niet geïsoleerd worden uit zijn context en als iets puur academisch worden beschouwd. De boycot maakt deel uit van een breder streven om Zuid-Afrika op zoveel mogelijk gebieden van het internationale leven te isoleren - een streven dat op zich dan weer beschouwd moet worden als steun voor de Zuidafrikaanse bevrijdingsstrijd.

Vandaar dat heel reeksen organisaties - in de eerste plaats de zwarte oppositie - oproepen tot een vorm van wetenschappelijke en academische boycot (onder andere ANC, UDF, vakbonden, kerken, culturele organisaties, ook de UNO, de EG, ...). De vraag die zich echter stelt is of die boycot volledig of selectief moet zijn. Waar aanvankelijk nogal wat stemmen opgingen voor een volledige boycot, is het de selectieve boycot die de laatste jaren bij veel organisaties de voorkeur krijgt. Ook binnen de belangrijkste oppositiebewegingen (ANC, UDF) komt die discussie op gang: wel 'het regime' moet geïsoleerd, maar niet Zuid-Afrika in zijn geheel.

De moeilijkheid bij een selectieve boycot is natuurlijk de selectie van bijvoorbeeld academici. Omdat het van hieruit onmogelijk is daarover een oordeel te vellen, is overleg met representatieve Zuidafrikaanse verzetsorganisaties een noodzaak. Zij zijn immers in staat de gevolgen van de boycot te overzien en kunnen vermijden dat persoonlijke voorkeuren een rol spelen bij de selectie. Onder andere Father Mkatshwa, sekretaris-generaal van de Zuidafrikaanse bisschoppenconferentie (SACBC), verklaarde in 1985 dat de SACBC bereid is als contactpersoon op te treden.

In 1986 heeft de ASR-vertegenwoordiging daarom op Akademische Raad geprobeerd zo'n selectieve boycot los te krijgen. Daarop werd toen niet ingegaan. Toch heeft de KUL in het verleden al bewezen dat het ook anders kan. Zo gaf zij op 2 februari 1980 een eredoctoraat aan de bekende anti-apartheids-schrijfster Nadine Gordimer. En nu is er dus Mgr. Hurley.

Dat de academische overheid het aandurfte een eredoctoraat uit te reiken aan iemand als Mgr. Hurley is in elk geval een bewijs dat ze met de problematiek begaan is. En dat is al een eerste stap in de goede richting ...

Erik Paredis



**SONGFESTIVAL** - Wie in staat is om Leuven vol ballonnen te hangen, moet veel geld hebben, denken wij. De Landbouwkring, die woensdag met haar zesde Interfakultaire Songfestival de Manhattan wil bezetten, heeft hier vorige week gepresteerd om in Heverlee én Leuven fietsen, auto's en andere mobiliteiten op te tuigen met kleurrijke, met gas gevulde ballonnetjes vol reclame voor het zesde Interfakultaire Songfestival. Woensdag aanstaande, dat is 3 februari, kan wie dat wil, en graag muziek hoort spelen, in de Manhattan terecht voor optredens van Dial 7 (Wina), The Space Cakes (Politika), Kamiel (?), (Economika), De Varianten (Germania), Los Quatros (Medica) en twee groepen zonder naam van Apollon en het VRG. Met zijn zevenen hebben ze de preselectie overleefd, en zullen ze strijden voor de wisselroef 'De trompettist' van beeldhou-

wer Bellefroid, hoofdprijs voor de beste groep. Daarnaast zijn er onderscheidingen voor de beste 'podium-act', de beste visuele inkleiding, de beste videoclip en de beste vertolking van het opgelegde nummer: Satisfaction, van de Rolling Stones.

Van zodra 2800 mensen zich in de Manhattan gewurmd hebben, sluiten de organisatoren de deuren. Kaarten kosten in voorverkoop 100 frank en aan de kassa betaal je 160 frank. Wie zonder te betalen binnen wil, breekt binnen, of huurt een bende Angels af (kontakt opnemen met onze hoofdbleemkool). In geval van nood kan je nog altijd op het redaktiesekretariaat van Veto terecht voor een vrijkaart. We hebben er zes liggen, en de vraag luidt: wat is de maximum lawaaignrens in bebouwde en bebeterde kom, om 2 uur in de morgen. In decibels, graag. (LD)

Eredoktor bepleit economische sancties

# De onwil van de negende handelspartner

Onder voorzitterschap van aartsbisschop Hurley, riepen de katoelieke bisschoppen van zuidelijk Afrika op 2 mei 1986 op tot economische sancties tegen de Zuidafrikaanse regering. De bisschoppen zien sancties als het laatste geweldloos middel om een einde te maken aan het verdrukkend en mensonterend apartheidssysteem. Het minderheidsbewind in Pretoria moet onder druk worden gezet om met de zwarte bevolking te onderhandelen over een democratisch staatsbestel. Anders wordt een massaal bloedbad onafwendbaar, zo vrezden de bisschoppen.

Door westerse regeringsleiders als Thatcher, Reagan en Kohl worden economische sancties als 'immoreel' afgedaan, omdat ze de zwarte bevolking zelf zouden treffen. Het feit dat deze politici drie van de vier belangrijkste handelspartners van Zuid-Afrika vertegenwoordigen, en de eersten waren om sancties tegen onder meer Polen en Afghanistan te treffen, geeft aanzet tot een licht vermoeden van hypokrisie.

Belangrijker is dat de zwarte opinie zelf de roep naar sancties steeds luider laat opklinken. Over wie voor hem de legitieme woordvoerders van de zwarte meerderheid zijn, laat Mgr. Hurley geen twijfel bestaan. In zijn provincie Natal kiest hij omverhoren partij voor het UDF, tegen Gatscha Buthelezi, 'Chief Minister' van het Zoeloe-territorium. Hoewel ook Buthelezi het hervormingsjargon van president Botha als volstrekt onvoldoende van de hand wijst, heeft hij de zaak van de zwarte meerderheid veel schade berokkend, aldus Hurley. In het sancties-debat wordt de Zoeloe-leider steevast opgevoerd als representatieve zwarte tegenstander van economische sancties. Zelfs in Natal echter, waar zijn Inkatha-beweging haar grootste aanhang kent, is de populariteit van het ANC groter. Niet alleen UDF, ANC en vele kerkliders (Boesak, Beyers-Naudé, Tutu, Hurley) roepen op tot economische sancties. Ook de overkoepelende vakbondfederatie COSATU vraagt voortdurend om boycottacties. Zo kwam in 1986 Cyril Ramaphosa, leider van de mijnwerkersvakbond, in Europa een boycot van Zuid-Afrika bepleiten, ook voor kolen! De grote mijnstaking in augustus afgelopen jaar, bewijst dat de zwarte arbeiders zelf tot het uiterste bereid zijn.

Voor zijn inkomsten is Zuid-Afrika geheel aangewezen op de verkoop van grondstoffen. Voor de aanschaf van afgewerkte producten is het land voor technologie in hoge mate afhankelijk van de westerse industriestaten. Het geval Rhodesië en andere bewijzen de efficiëntie van economische sancties. Ondanks heftig weerwerk van Reagan zijn de sanctie-regelingen van het Amerikaans Congres veel omvattender dan die van de EG. Vooral wat uitvoering en controle op naleving betreft, is ons eigenste koninkrijk, om het zacht uit te drukken, niet erg overtuigend in zijn sanctiebeleid.

## België

De Belgische wetgeving is totaal onvoldoende om zelfs het door de VN-Veiligheidsraad verplichte wapenembargo te doen naleven. Talrijke schendingen die niet door bevoegde controleinstanties, maar door bijvoorbeeld havenpersoneel aan het licht gebracht werden, laten de omvang van de smokkelpraktijken vermoeden. Zo werden in 1986 vanuit Zeebrugge granaten afkomstig uit de Belgische wapenfabriek PRB naar Zuid-Afrika verstuurd.

De Belgische invoer van uranium is ook aanzienlijk. Het is alleen niet geweten of het uranium uit Zuid-Afrika dan wel uit Namibië afkomstig is. Namibië wordt immers onwettelijk bezet door Zuid-Afrika en tegen een hoog tempo wordt het van zijn minerale rijkdom beroofd. Omwille van deze grondstoffenroof heeft de VN-Raad voor Namibië een dekreet uitgevaardigd. België is - als enig EG-land - lid van deze Raad, maar betaalt al lang zijn bijdragen niet meer en houdt zich ook

helemaal niet aan het dekreet. Zuid-Afrika staat voor tientallen miljarden BF in het krijt bij Belgische banken.

Het blanke regime haalt het grootste deel van zijn inkomsten uit de verkoop van goud. Onder meer door de lage BTW op beleggingsgoud is ons land een grote afnemer. De Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel heeft twee permanente commerciële agenten in de apartheidstaat. Elk jaar worden enorme hoeveelheden Namibisch-Zuidafrikaanse diamanten ingevoerd (in '84 voor 84 miljard BF). En zo kan de opsomming van transacties tussen Zuid-Afrika en zijn negende handelspartner nog een tijdje verderd gezet worden.

Dat deze indirecte samenwerking te wijten is aan politieke onwil, bewijzen de talrijke Belgische tegenstemmen in internationale organen betreffende maatregelen tegen het apartheidssysteem.

## Konstruktief?

België, dat een hele reeks bedrijven telt met dochterondernemingen in Zuid-Afrika, huldigt nog altijd de Reaganeske stelling dat enkel een bloeiende economie in Zuid-Afrika het apartheidssysteem kan doen verschrompelen. Ook zouden de aan 'gedragskodes' onderworpen buitenlandse bedrijven het lot van de zwarten verbeteren. Een blik op de economische verhoudingen in Zuid-Afrika levert echter een ander beeld op.

Even wat geschiedenis. Na de Engelse overname van de Kaapkolonie in 1806, kwam de 'Exodus' van de (Hollandse) Boeren op gang. De 'oorspronkelijke' Bantoe-bevolking bestond vooral uit veehouders die zelf in hun behoeften konden voorzien. Toen hier op het einde van vorige eeuw diamant en goud werden gevonden, kwamen buitenlandse bedrijven met hun know-how de mijnen exploiteren. Om zowel de grote landbouwbedrijven van de Boeren, als de mijnindustrie van goedkope arbeidskrachten te voorzien, werd de zwarte bevolking geïnterneerd in onvruchtbare reservaten. De werkloos gemaakte zwar-

dat onderscheid ook?

Het derde en laatste hoofdstuk geeft een vrij volledig overzicht van de nationale en internationale wetgeving inzake vreemdelingen en vluchtelingen. Vrij droge kost, dat wel. Maar essentieel, al was het maar om aan te tonen hoe discriminerend en vol lakunes onze wetgeving wel zit.

## Stemrecht

De samenstellers van deze brochure hebben op een verhelderende wijze getracht enkele grote vooroordelen ten overstaan van de vreemdelingen in ons land in vraag te stellen. Vooroordelen die maar al te vaak als legitimatie voor racisme worden ingeroepen. Dit werkje kan zeker niet gezien worden als een naslagwerk, want volledigheid beoogt het niet. Je moet het eerder zien als een aanzet tot discussie. Slechts een enkele keer nemen de samenstellers een expliciet standpunt in: het vreemdelingenstemrecht lijkt hen wenselijk voor de migranten die reeds een bepaalde periode in ons land verblijven. Stemrecht voor migranten zou de democratie bevorderen, en onze politici alvast doen afzien van ronduit discriminerende verkiezingslogans. Ierland, Denemarken, Zweden, Noorwegen, en Nederland waagden die stap reeds. Bij ons staat hij nog volop ter discussie, en het is dan ook in hoofdzaak over dit standpunt dat onder andere zij die het islamitische fanatisme vrezden zullen strijken.

Geert Coene

Maak hen niet zwart kost 40 fr en is verkrijgbaar in de 's Meiersstraat 5.

## STEUNT UW BANK APARTHEID

Op dit moment lopen er in Vlaanderen twee boycottacties tegen apartheid. Ze worden allebei gekoördineerd door de Vlaamse anti-apartheidscoördinatie (VAAK). De eerste campagne, *Pluk geen vruchten van apartheid*, werkt naar een nationale aktiedag op 7 mei. De tweede campagne, *Steunt uw bank apartheid?*, kent ondertussen meer en meer succes. Met deze laatste actie probeert VAAK de banken ertoe te bewegen geen leningen meer te geven aan Zuid-Afrika en de verkoop van Krugerrands stop te zetten. Om dat doel te bereiken, tracht VAAK grote rekeninghouders (bijvoorbeeld religieuze instituten) ervan te overtuigen hun geld uit niet-cleane banken terug te trekken en worden potentiële rekeninghouders (jongeren) ertoe aangezet te kiezen voor een cleane bank. Eenzelfde soort actie was er de oorzaak van dat de Engelse bankreus *Barclays* in 1985 haar Zuidafrikaanse holding af-

stootte. Op 2 jaar tijd was haar klantenbestand van universiteitsstudenten immers gedaald van 27 % naar 17 %.

In Vlaanderen werken een twintigtal jongerenorganisaties aan de bankenacties. Zo slaagde onlangs de KIJ er nog in om de CERA te overtuigen haar verkoop van Krugerrands stop te zetten. In een rondschrijven wijst de CERA-direktie erop dat de actie *Steunt uw bank apartheid?* uiteindelijk en dat "de commerciële neerslag op onze activiteiten reëel kan worden".

Er zijn nu zeven cleane banken in Vlaanderen: CERA, BAC, HKB Spaarbank, ASLK, NMKN, Gemeentekrediet en CODEP. Deze laatste drie waren het trouwens al vóór de campagne.

En nog iets, bij welke bank zit u wkring? En uzelf?

Voor meer informatie: AKZA/VAAK sekretariaat, Blijde Inkomststraat 115. (EP)

ten zagen zich zo verplicht 'vrijwillig' ver van vrouw en kinderen te gaan werken (de zogenaamde trekarbeid). Tot voor een tiental jaren, toen de druk van de internationale opinie aanzweldde, hebben de multinationals dit systeem gretig aangepakt en ondersteund om zich schandelijk te verrijken.

Een argument dat vaak wordt uitgespeeld tegen sancties, is dat terugtrekking van bedrijven de werkloosheid onder de zwarten (in vele gebieden rond de 60 %) nog zou doen toenemen. Door hun kapitaalintensieve activiteiten houden de westerse bedrijven de structurele werkloosheid dikwijls juist in stand. Zij eisen vooral hooggeschoold personeel. De zwarte bevolking wordt echter ook inzake scholing bewust achtergesteld door het blanke bewind. De verhouding tussen blanke en zwarte werknemers in buitenlandse bedrijven is dan ook ongeveer vijftig-vijftig, in een land waar slechts 16 % van de bevolking blank is. In het licht van dit alles komt de 'constructive engagement'-politiek over als een wel erg kwajlijke grap.

## Engagement

Naast de zwarten in de Republiek zelf, wordt ook de bevolking van de frontlijnstaten meer en meer slachtoffer van de Zuidafrikaanse destabiliseringspolitiek in de regio, vooral in Angola en Mozambique. Door steun aan de Unita- en MNR-rebellen die alle transportlijnen in deze laatste twee landen systematisch saboteren, houdt Pretoria heel zuidelijk Afrika in een militaire en economische wurggreep. In Mozambique zijn hierdoor miljoenen mensen de hongerdood tegemoet. In 1980 beloofde Daniel Coens, toenmalig Minister voor Ontwikkelingssamenwerking, 200 miljoen BF om de economische onafhankelijkheid van de frontlijnstaten ten overstaan van

Pretoria te bevorderen. Sindsdien heeft België echter nog maar enkele miljoenen overgemaakt.

De bezetting door Zuid-Afrika van Namibië werd in 1978 door de VN-Veiligheidsraad veroordeeld. Het mineraalrijke land wordt echter in versnelde tempo leegeroofd. De bevrijdingsorganisatie Swapo wordt door aartsbisschop Hurley als de legitieme vertegenwoordiging van het Namibische volk beschouwd. Na een bezoek aan het land in '83, veroordeelde Hurley heftig de beestachtige repressie door het Zuidafrikaanse leger. Hurley zelf moest zijn uitspraken bekopen met een proces. Verschillende van zijn medewerkers, waaronder de sekretaris-generaal van de SACB, Smgangalis Mkatshwa, werden opgesloten.

De zwarten in Zuid-Afrika worden nu in afgrijselijke barakkenwijken samenperst. Werk hebben betekent momenteel zoveel als een verblijfsvergunning hebben. Werklozen horen thuis in de thuishanden, niet in de 'townships'. Deze 'townships' staan onder permanente terreur van het leger. Zelfs kinderen van twaalf jaar en jonger worden zonder vorm van proces opgepakt en mishandeld. Sinds het uitroepen van de noodtoestand werden naar schatting 30.000 mensen opgepakt, waarvan 40 % jonger dan 18 jaar. Meer dan 83 % van de gedetineerden verklaarde achteraf lichamelijk mishandeld te zijn geweest. 'Amnesty International' bevestigde dit onlangs nog. De angstige vraag dringt zich op of deze gebrutaliseerde generatie eenzelfde verzoeningsbereidheid aan de dag zal kunnen leggen als de huidige verzetsleiders. Dat ons gebed en lijdzaam verdriet bij zoveel ellende en onrecht niet volstaan, is ook de overtuiging van eredoktor Hurley.

Michel Lansens

Werkgroep Anti-Racisme brochuurt

# Been in het haar en strooien rokje

Negers zijn dom. Marokkanen en Turken hebben hopen kinderen en hoeven daardoor niet eens meer te werken. Fortuinen aan kindergeld, weet je wel. En als ze dan al werken dan is dat zo mogelijk nog erger, want wie veroorzaakt de werkloosheid?

Iedereen heeft zich al wel eens aan dergelijke (voor)oordelen bezondigd. Isol - de raad die de buitenlandse studenten in Leuven groepeerd - en Sociale raad pleegden binnen hun werkgroep Anti-Racisme een brochure. *Maak hen niet zwart*, want zo heet dat ding, poogt op een verhelderende wijze de oorzaken en uitvloeisels van het racisme op te sporen.

Vanuit de historie van het racisme poogt men in een eerste deel te peilen naar de oorsprong van het racisme in onze samenleving, naar de voedingsbodem ook van waaruit het racisme de laatste decennia opflakt. Racisme bestond al ten tijde van de grootschalige slavernij, bestendigde zich onder het kolonialisme, om na de grote economische immigraties weer fel de kop op te steken. De economische recessie wordt de vreemdelingen maar al te vaak in de schoenen geschoven.

Momenteel verblijven er een klein miljoen vreemdelingen in ons land, waarvan 60 % EG-onderdanen. Aan de hand van recent officieel cijfermateriaal worden de grote vooroordelen inzake werkloosheid en kindergeld ontcracht.

'Hoe mensen racisten worden' wordt geschetst in het tweede deel. "Racistisch zijn betekent niet dat je iedere dag negers doodslaat. Al hoort dat er natuurlijk wel bij", stelt de ietwat makabere inleidende zin. De invloed van thuis, school en jeugdbeweging is ongetwijfeld doorslaggevend voor de latere kijk op 'de problematiek'. Jammer wel dat de visie van Scouts en KSA wel, en die van de Chiro niet aan bod komt. Een vergetelheid ongetwijfeld.

Heel amusant daarin is de ontleding van de grote stripverhalen: Nero, Kuifje, Sus en Wis, en Jommeke. Allemaal kregen ze het ooit aan de stok met kanibaal-negers met dikke lippen, en ander fraais. Leuk die fantasie van de tekennaars, maar maakt de jeugdige lezer



Maak hen niet zwart: hier mag u ze evenwel toch kleuren. Opsturen naar 's Meiersstraat 5. Juiste inzendingen winnen - misschien.



## HET Filmgebeuren van Leuven

## "We moesten het toch verkocht krijgen"

Het jaarbilan valt voor De Andere Film (DAF) niet erg positief uit: een festival over documentaire film en de reeks Filmmonumenten. Voor het overige een grote leegte en deze staat in schril contrast met het programma dat DAF gewoonlijk voorlegt. Daar blijkt nu plots verandering in te komen, want met veel bombarie kondigt De Andere Film HET Filmgebeuren van Leuven '88 aan. Samensteller van het programma is Luc Delrue, sinds kort half-tijds in dienst bij DAF. Met hem praatten we over HET Filmgebeuren en meer algemeen over de creatie van een beeldcentrum in Leuven.

**Veto:** *Vorig jaar brachten jullie de reeks Filmvondsten. Nieuwe films die het commercieel circuit niet haalden, kregen een eenmalige vertoning. Nu brengen jullie gedurende een maand acht films in een continue programmatie (gedurende de maand februari 2 films per weekdagavond).*

**Delrue:** «Het gaat hier om een nieuw experiment. Het zijn allemaal films uit de 35 mm sektor en het is de bedoeling deze markt te leren kennen, omdat we alle interessante films op 16 mm reeds gebracht hebben. Maar dat brengt ook een hele omschakeling te weeg kwa werkmethoden. Een 16 mm film huur je voor een eenmalige vertoning, maar een 35 mm film moet je bijna voor langere periode huren. Deze werkwijze is ons dus gedeeltelijk "opgedrongen" door de nieuwe sektor waarin we ons begeven. Allicht zullen we in de toekomst ook meer in die richting moeten programmeren, maar dat zal ook van de publieke respons op HET Filmgebeuren afhangen. We hebben minstens 60 man per voorstelling nodig om uit de kosten te komen. Dat is veel, maar we hopen op een positieve mond-aan-mond-reklame.»

## Koeien

**Veto:** *Wat ons opviel is de grootse promotiekampagne die met dit festival gepaard gaat. Dat zijn we niet gewend van DAF. En dan die titel in koeien van letters: HET Filmgebeuren van Leuven '88.*

**Delrue:** *(lacht)* «Er is publicitair wel wat tegenaan gegoooid. We hebben een brainstorming gehouden en dat is het resultaat. En we moesten toch iets doen om het verkocht te krijgen. Binnen de organisatie is er een tendens om onszelf meer te verkopen, zonder inhoudelijke toevoegingen. Bij een aantal medewerkers leeft een bewustzijn dat we onszelf - misschien - onderschatten. We vinden dat er een te grote discrepantie bestaat tussen de werklank die de organisatie krijgt en de kwaliteit die we brengen.

Daarom denken we dat we agressiever naar buiten moeten treden.»

**Veto:** *Gaat de naam geen verwarring stichten met het filmgebeuren van Vlaanderen? Of is dat misschien de bedoeling?*

**Delrue:** «Hopelijk zal er geen verwarring ontstaan. Het is niet de bedoeling dat de mensen denken dat het er iets mee te maken heeft. Je moet het ook in zijn context zien. Alles is zeer snel moeten gaan, ook het bedenken van een naam. We wilden een *eye-catcher*. Iemand lanceerde de term 'filmgebeuren' en de overigen vonden dat goed. En achteraf doen de mensen dan aan *Hineininterpretieren*. We hebben er wel aan gedacht, maar ja...» *(veelbetekend lachje)*

**Veto:** *In een recente DAF-brochure staat: "DAF-Leuven wil in '88 een eerste stap zetten naar een eigen 'beeldcentrum': een kijkhuis waar aan een breed publiek, in de beste omstandigheden, waardevolle nieuwe en klassieke films worden getoond, begeleid door lezingen, publikaties, tentoonstellingen en workshops." De tekst blijft vrij vaag op het vlak van de concrete, materiële realisering. Aangezien dit jouw stokpaardje is, kun je er ons allicht wat meer van vertellen.*

**Delrue:** «Binnen DAF is er een discussie aan de gang over wat we in de toekomst willen doen. Een eerste groep zegt, laten we minder films draaien en ons meer toespitsen op interne vorming. Dat interesseert me echter niet. Ik wil de breuk tussen wat we willen en wat we kunnen doen, opheffen. We moeten de structuur en de middelen creëren zodat we kunnen uitvoeren wat we wensen. We hebben een heel potentieel aan know-how kwa beeldcultuur, een cursus, een tijdschrift, interessante mensen binnen de organisatie, ... Maar dat kan niet verzilverd worden. Verzilverd, noch financieel, noch dat we het kunnen brengen. Binnen de organisatie leeft de opinie dat we er dan maar voor moeten werken. Dat houdt ook in dat nationaal beslist is dat ik hier half-tijd aan de slag

kan, wat een financiële adering is voor de organisatie. Dat is een duidelijk keuze in het perspectief van iets.»

**Veto:** *«Wat dat precies is? Wel (diepe zucht), dat is uiteindelijk een vaste vertoningsplaats. De bedoeling is een dagelijkse programmatie. In de steeds veranderende filmsektor zijn een aantal grote onbekenden aanwezig. Nu is slechts 40% van de inkomsten van een film afkomstig uit de filmzalen. En de voorspellingen voor 1990 zijn nog somberder, namelijk 20%.*

**Veto:** *Er het programma? Zullen jullie dan te vergelijken zijn met Studio Skoop in Gent en Limelight in Kortrijk die respectievelijk tegenover de grotere complexe Dekascope en Pentascope staan?*

**Delrue:** «Ja, kwa programmatie wel, maar we zien het wel ruimer. In Leuven komt er automatisch een verdeling omdat Rastelli nu een commercieel imperium heeft. Volgens mij werkt hij gewoon zoals een eigenaar van een hamburgertent. Die probeert de beste hamburgers te verkopen, waardoor het meeste publiek komt. *(lacht kostelijk)* Hij kan ook niet anders, hij bezit zoveel economische verplichtingen dat zijn speelruimte zeer beperkt is. In elk geval probeert hij er het beste van te maken. Maar konstant de *randfilm* brengen, dat kan hij financieel niet dragen. Wanneer je kleiner werkt, dan kan je inkalkuleren dat je andere inkomstenbronnen moet aanboren. Eenvoudig gezegd: we rekenen op een soort mecenaat, van de staat of de privé-klasse.»

## Kapers

**Veto:** *Hebben jullie al contacten gehad?*

**Delrue:** «Met personen, maar die zijn niet om te zetten in interesse van bedrijven. Ik denk trouwens dat er geen interesse is, tenzij je die kunstmatig gaat creëren. Het Stuc weet dat ook, anders hadden ze allang het geld voor hun Arenberg-project.»

**Veto:** *Is er, wat de uitbouw van dat beeldcentrum betreft, een samenwerking voorzien met het Stuc?*

**Delrue:** «We doen het samen met de mensen die er in geïnteresseerd zijn. Ik hoop dat wanneer het Stuc zijn project zal realiseren, het op ons beroep zal doen. Ik vraag mij wel af hoe sterk het Stuc werkelijk geïnteresseerd is om zo iets uit te werken. Er is een groot verschil tussen iets concreet uitwerken

## HET PROGRAMMA

In het totaal programmeert DAF acht films, waarvan vijf Leuvense premières. Wat die Leuvense premières betreft, gaat het om drie films die de Studio filmtaters niet willen brengen (*She's gotta have it*, *Zuckerbaby* en *Frida*) of niet kunnen brengen wegens het conflict met filmverdelers Independent (*Beyond therapy* en *Aria*). Drie films draaiden reeds (op zeer beperkte schaal) in de Leuvense zalen: *Offret*, *Mauvais Sang* en *Les favoris de la lune*.

Bij de samenstelling van het programma van een festival stel je je altijd de vraag waarom een bepaalde film wel en een andere niet geprogrammeerd wordt.

Volgens Delrue zien de mensen dat altijd veel groter dan in werkelijkheid is. Je krijgt een lijst van de distributeurs (Independent, Ciné Libre en Progrès) en daar moet je uit kiezen. En dat is zeer beperkt. En de interessante films van het laatste jaar, dat zijn er drie per verdelers. Van die tien worden er vijf gekozen, en daar zijn er dan slechts twee of drie van beschikbaar, wegens prioriteiten in andere steden.

Independent had het Gebeuren een lijst van 15 films gestuurd met recente films die men kon krijgen en die lijst bevatte wel enkele interessante titels. Twee werden er uitgekozen die volledig in de DAF-lijst passen. Van *Aria* is Delrue pertinent zeker dat, als de film in Leuven draait, het slechts enkele weken 'Studioke' wordt. DAF wil zich overigens niet in het conflict Independent-Rastelli mengen. Independent is een heel goede verdelers. DAF heeft veel met Independent samengewerkt op 16 mm. Ze verdelen wel van die supercommerciële films, maar ook een goed aanbod alternatieve films, als programmator Delrue. (CV)

en 10 jaar lang zeggen dat je geïnteresseerd bent. Het Stuc is ook veel met andere zaken bezig en daarom geloof ik dat ze zich er niet zullen achter zetten.» Ze hebben de contacten, ze hebben veel mogelijkheden en ze doen er volgens mij zeer weinig aan. Want ze hebben al veel projecten gerealiseerd waar ze werkelijk achter stonden.»

**Veto:** *Er zijn nog andere kapers op de kust. De groep rond Independent wil een filmzaal openen in Leuven.*

**Delrue:** «Dat is nog niet erg concreet. Ze hebben een optie op een gebouw. Hun probleem is dat ze financieel niet zo sterk zijn, ze hebben alleen sterke "anden. De groep rond Independent

moet zich eerst akkoord verklaren. En indien dat project gerealiseerd wordt, zullen ze zich ambitieus op de markt gooien en Rastelli naar de kroon steken.»

Het programma van HET Filmgebeuren vind je hierbij in een kadertje uitgelegd. Verder plant DAF voor dit jaar het project *The Sixties*, waarin men aan de hand van klassiekers de belangrijkste trends van de jaren '60 naar voren zal brengen. Ook gezamenlijke projecten met de Psychologische Kring (vertoning van de film *Equus* en een debat over psycho-analyse) en Germania staan nog op het programma.

Christophe Verbiest

**OP DINSDAG 2 FEBRUARI** gaat in het Stuc *Temperaments* - een koreografie van José Besprosvany - in première. De voorstelling, in een regie van Manuel Herrera, wordt gedanst door Besprosvany (nog zo'n paar namen, en onze zeters beginnen met een stiptheidsaktie ...) zelf, Emmanuelle Huynh, Elisabeth Valori en Harijono Roebana (lap, 't is zover).

Veto: kon vorige vrijdag een 'doorloop' van deze derde productie van Besprosvany, op muziek van Paul Hindemith, meemaken. U weet het, of u weet het niet, maar je bent als mens melanicholisch, sanguïsch, flegmatisch of cholisch: dat was al zo in het Oude Griekenland, en al bij al zijn we waarschijnlijk nog niet zo gek veel veranderd. Er zijn dus vier temperamenten, of 'humeuren', en die zou Hindemith in zijn muziek 'beschrijven'.

De Vier temperamenten is een heel gevarieerd pianoconcerto, met heel expliciete en scherpe stemmingswisselingen. Als kompositie is die muziek eigenlijk te duidelijk om een echt meesterwerk te zijn, maar ze creëert wel mooie kansen voor een koreografie. Die kansen heeft Besprosvany zeker benut: zijn dansers reageren heel expliciet op de muziek en volgen ze bijna blindelings in een toch beheerste koreografie. Tot en met het derde deel wordt er op een afstand van mekaar gedanst (in solo, duo of groep), en pas op het einde raken de dansers mekaar ook aan. Die aanraking krijgt daardoor een heel grote, ontroerende kracht. De bewegingen zijn zelden of nooit nieuw (vaak zelfs klassiek geïnspireerd), maar wel soepel en krachtig. (Dans)technisch liep alles nog niet goed bij de doorloop, maar bij de première komt dat hopelijk wel in orde.

Temperaments is een sterke voorstelling, strak maar toch niet gevoelloos - ingehouden emotie. Verhalend is de voorstelling niet, er is alleen de lijn van die 'humeuren'. Minder begrijpbaar is de aanwezigheid van twee mysterieuze rekwisieten op scène, een stenen (Griekse?) vaas en een authentieke ouderwetse stationsbank. Die bank, leuk detail, moet "op humanitaire gronden" na de voorstelling geretourneerd worden aan de afzender, de NMBS ...

Voorstellingen van Temperaments zijn er van dinsdag 2 tot en met vrijdag 5 februari. Reserveren kan op 016/23.67.73. Als Stuc-lid betaal je 150 fr, als gewone sterveling 200.

(Foto's Hendrik Delagrangre)



100 JAAR LANDBOUWKRING - Dit jaar bestaat de Landbouwkring 100 jaar. In afwachting van onze meer uitgebreide berichtgeving over dit onderwerp, alvast een uniek kiekje van de wagen van een doorsnee-boerkotter. Vrooom.

(Foto Filtp Dutoit)

## Théâtre National speelt Claus "Het toneel maakt de mensen verstandig"

Het *Théâtre National de Belgique* (TNB) was het eerste teater dat in de naoorlogse jaren in het Franstalig landsdeel als representatief werd erkend. Gestart als een groepje amateurs, groeide het TNB doorheen de jaren uit tot een belangrijke exponent van het Belgische teater, die ondertussen met groot vertrouwen de toekomst (vooral dan die vanaf 1992, het jaar dat de Europese grenzen worden opengesteld) tegemoet is gaan zien. Op woensdag 3 februari komt het gezelschap naar Leuven met *Mort de chien*. Veto sprak met Michel Demeulemeester van het TNB.

*Mort de chien* is een stuk van Hugo Claus (*Het haar van de hond*) dat door Alain van Crugten in het Frans werd vertaald (eerder deed hij dat met *Het verdriet van België*). Het is bekend dat Claus sinds de vroege zeventiger jaren erg bewust met de taal in zijn werk is begonnen spelen. Hoewel dit thema in *Het haar van de hond* niet zo nadrukkelijk aanwezig is als in bijvoorbeeld *Vrijdag*, rijst toch meteen de vraag: hoe vertaalt je zo iets typisch Vlaams?

**Demeulemeester:** «Natuurlijk is het moeilijker om in het Frans dat brute Vlaamse, dat typische naturalisme, dat shockerende dat zo eigen is aan Claus, op een nog natuurlijke wijze op de planken te brengen. Alain van Crugten heeft het stuk echter meesterlijk vertaald en heeft niets van het oorspronkelijke karakter verloren laten gaan.»

### Toulouse

Er is natuurlijk meer dan dat. Het TNB noemt zich zelf graag grensverleggend, en daar bedoelt het niet mee dat het progressieve stukken brengt (intendeel: zij houden het vaak bij gevestigde namen als Brecht, Ionesco, en nu ook Claus), veeleer gaat het hier om pogingen het 'protektionsisme', dat het Belgische teater volgens hem beheerst, te doorbreken, onder andere met het oog op de Europese eenmaking in 1992.

Jonge gezelschappen spelen immers vaak alleen maar voor zichzelf en een beperkt publiek. Het TNB daarentegen heeft een opvoedende taak.

**Demeulemeester:** «*Le théâtre rend intelligent. En effet les gens sont déjà intelligents, mais le théâtre leur donne le moment de le montrer.*»

«De taal mag niet als een barrière worden beschouwd. Teater is meer dan dat: het moet een unieke, kortstondige ervaring betekenen voor het publiek. Elk individu wordt emotioneel getroffen, verheven boven elke beperking.»

Vergis je dus niet: het TNB mikt hier in Vlaanderen niet op een publiek dat het Frans wenst te cultiveren. Men brengt teater voor mensen die werkelijk geïnteresseerd zijn. Of dat publiek dan Frans of Nederlandstalig is, is van ondergeschikt belang. Met de schouwburgen van Parijs en Toulouse in het achterhoofd stelt het TNB trouwens: waarom zouden Antwerpen en Leuven een probleem zijn?

### Populair

«In bepaalde stukken wordt het talige effect door andere elementen overschaduwd. In *Maitre Puntilla* van Brecht lag de nadruk ontgegensprekelijk op het decor. Het verhaal speelde zich af tijdens een zomer in Finland, en achter elk detail van de encensering ging een hele

symboliek schuil. Dat is een manier om gedachten over te brengen zonder dat er één woord gezegd wordt.»

«Sommige critici beweren dat je het symbolisme van Brecht enkel via de lectuur kunt aanvoelen, dat het zich niet leent tot toneelinterpretaties. Ik ben het daar niet mee eens. In de hedendaagse maatschappij, die volledig gemekaneiseerd is, bestaat er toch een zekere onuitgedrukte gevoeligheid die dat symbolisme zeer dicht benadert. En het teater bevindt zich op het raakpunt, "parce que c'est un acte vivant dans une société mécanisée". Die gedachte is misschien wel het onbewuste criterium dat we hanteren bij de keuze van onze stukken.»

Als op het TNB al een etiket moet worden geplakt, dan verkliest het als populair toneel te worden beschouwd: «We willen rond het teater geen elitair imago creëren. Wat me trouwens het meest plezier doet zijn de reacties die je krijgt van mensen bij wie het stuk emotioneel iets heeft losgewekt. Dat is wat we met onze programmatie willen bereiken.»

### Hoer

Zoals eerder vermeld is *Mort de chien* een van de 'Vlaamse', oorspronkelijke stukken van Hugo Claus, dat in het rijtje van *Suiker* en *Vrijdag* dus hoort, in tegenstelling tot zijn bewerkingen van een aantal klassieke werken. *Mort de chien* speelt zich af in het hoerenmilieu. Claus in het programmaboekje: «De bars aan de kant van de weg hebben me altijd erg gefascineerd. Niet dat ik regelmatig bij de hoeren ga, maar ik ken een aantal van die meisjes en hun milieu: de mensen met wie zij omgaan, en daardoor kwam ik op het idee er iets mee te doen. Zo hoorde ik praten over de dood van een van die meisjes. Men vertelde mij dat zij de dood had voelen aankomen.» Wie wil weten wat onze grote Vlaamse schrijver daaruit heeft gebrouwen en dan ook nog de theorieën van het TNB wil uitgevoerd zien, die kan op woensdag 3 februari in de stadsschouwburg terecht. Je moet er dan wel het Songfestival voor laten.

Claudia Van de Velde  
Johan Reyniers

# STRIPS

## MACABERE SFEER: EERSTE BEDRIJF- HET GODSHUIS. (Hulet - Glénat Benelux)

Sinds het begin van de jaren '80 staat Daniël Hulet bij striptiefhebbers bekend als tekenaar van *Farao*, geheim-agent van de Cobra-organisatie, die het telkens opnieuw in de meest fantastische en ongerijmde avonturen opeent tegen de mysterieuze Anti-groep. Hóógst origineel natuurlijk, maar nauwelijks te verwonderen als we erbij vertellen dat de scenario's geleverd worden door groothandelaar A.P. Duchâteau (die man slaagt er daadwerkelijk in praktisch alle reeksen waaraan hij zijn medewerking verleent, grondig te verkoenen: Rik Ringers, Alain Chevallier, Yalck, de Brokkenmakers...).

Betreunenswaardig, vooral omdat Hulet al net zo lang duidelijk aantoonde een benagenid tekenaar te zijn, die stylistisch zeer dicht aanleunt bij Hermann (Jeremiah, Bernard Prince, Comanche, Torens van Schermerwoude): sfeer en actie dus, en zeer filmische structuur. Blijkaar vond Hulet de tijd rijp om het roer om te gooien, en we



kunnen enkel toejuichen dat Duchâteau daarbij overboord getuimeld is.

*Macabere Sfeer* is dus een soloprojekt, en wat voor één: het resultaat mag bepaald verrassend genoemd worden. Een jonge striptekenaar, Charlie, huurt in Brussel een flat, waarvan de vorige huurder zich ophing. Al gauw blijkt dat de troosteloze omgeving eerder een negatieve invloed uitoefent dan hem te inspireren. Als Charlie toevallig het dagboek van de vroegere huurder vindt, gaan de poppen aan het dansen. De man waarschuwt immers voor de wurgende greep die het gebouw op zijn inwoners uitoefent, en beweert dat hij "het uitgekozen slachtoffer was voor 'n groot offer tijdens het jaarlijks feest van de tovenaars op 1 mei". Kort daarop worden in een flat op een andere verdieping 2 lijken aangetroffen; hoewel het 30 april is, besluit Charlie te blijven. Die eerste mei drijft Hulet het verhaal naar een hallucinerende klimax: alle medebewoners worden als het ware onder Charlies neus afgeslacht. Naar de dader laat Hulet ons het raden. Doek over het eerste bedrijf.

Ook kwa vormgeving loont *Macabere Sfeer* zeer de moeite: Hulet experimenteert naar hartelust met de bladspiegel. Resultaat: niet één rechthoekig vakje, maar wel schuine omkadering (suggereren een ruimer beeld) en ongewone inspringingen. Sommige bladzijden zijn ware mozaïeken. Ook het beangstigend maar meesterlijk kleurengebruik - donkere tinten en veel schaduwpartijen - accentueert de sombere sfeer die het album uitstraalt.

Terecht bracht Glénat dit pareltje onder in haar reeks 'Prestige' (wat een iets groter formaat en gebruik van glanzend papier inhoudt). We wachten ongeduldig op het vervolg. (MK)

### SPADS

W. Vance / J. Van Hamme (Dargaud)

Om *Spads*, aflevering vier in de reeks XIII, goed te kunnen volgen, neem je best even de voorafgaande afleveringen door. Dit is een belangrijk bezwaar (want wie een stripreeks op de markt brengt, moet er voor zorgen dat het verhaal van elk album afzonderlijk te begrijpen is), maar tevens het enige dat ik tegen dit album kan inbrengen. Niet dat ik dit album onmiddellijk uitroep tot hét meesterwerk van 1988. Daarvoor vertonen de tekeningen te weinig visuele durf, al bezitten ze voldoende spankracht. De kracht van dit album - van de hele reeks overigens - is het scenario. Laat dit scenario verfilmen door een Brian De Palma of Steven Spielberg en je krijgt een drie uur durende thriller die boeit van de eerste tot de laatste seconde. U begrijpt ook dat ik hier onmogelijk het hele scenario kan vertellen. Maar de kern wil ik u niet onthouden. Steve Rowland, de aan amnesie lijdende ex-lite soldaat van het Amerikaanse leger, tracht nog steeds de puzzel van zijn verleden op te lossen. In dat verleden heeft hij William B. Sheridan vermoord. Niet op zijn eentje, maar als radertje in een geheimzinnige organisatie waar hij alles van vergeeten is. Slechts één element herinnert hem hieraan: het Romeinse cijfer getal dat boven zijn linkersleutelcifer dertioeder is. Pas in deze aflevering komt de lezer er achter hoe de vork aan de steel zit. Maar zoals u zal merken is de kous hiermee verre van af. Misschien is de hele uitleg die we over de Rowland-geschiedenis gekregen hebben wel helemaal vals. Allicht, of beter gezegd hopelijk, krijgen we hierover uitsluitel in het vijfde album van de reeks. Wat wel zeker is: album nummer vier, *Spads*, is de moeite waard. (CV)

## Belgisch Blunderboek der Staatsfinanciën

# Met andermans geld is het goed leven

In het kleine budget van 1500 fr dat de gemiddelde student per week toegestopt krijgt, betekent iedere brief van 100 een stevige hap. Hetzelfde geldt trouwens voor veel Belgen. Tien procent van de Belgische bevolking leeft onder de armoedegrens; mensen moeten met zegen en schrijven 14.160 frank per maand (of minder) de winter doorkomen en met die som ga je niet op skivakantie. Toch is er hoop. Er bestaan in ons kleine land namelijk instellingen die geld te veel hebben. Zoveel geld dat het met handenvol door ramen en deuren wordt gegooid.

Ambtenaren van ministeries, provinciale diensten en andere gemeentelijke instellingen vergeten te tellen - of te denken -, springen los om met nullen, kennen de wetten niet en maken de staat op de nonchalante manier die hen eigen is, ieder jaar ettelijke miljoenen tot miljarden armer. Met andermans geld is het immers goed leven.

Het Rekenhof, dat in dienst van Kamer en Senaat instaat voor de controle van overheidsinkomsten en -uitgaven, bundelt elk jaar een dik boek vol met dergelijke blunders. Leo De Haas maakte het hallucinerende *onding* leesbaar voor de leek die niet zo vertrouwd is met het onverzettelijke ambtelijke taalgebruik. Het 143ste *Boek van opmerkingen en documenten aan de wegevende Kamers* werd kort en goed het *Belgisch Blunderboek. Het Rekenhof over het wilde wanbeheer*.

De allereerste officiële Rekenkamer werd in 1385 door Filips de Stoute

opgericht. Nu zijn er twee Rekenkamers, een Vlaamstalige en een Franstalige. De eerbiedwaardige leden van het Rekenhof zijn aan strenge bepalingen gebonden, die er borg voor moeten staan dat de voorzitter, vier raadsleden en een griffier *onreukbaar, onpartijdig en onafhankelijk* zijn.

De hele dienst van het Rekenhof telt een 500-tal ambtenaren die zich dag in dag uit door de boekhoudingen van Vadertje Staat ploegen. Een ongelijke strijd tegen de bureaucratie, die het Rekenhof ertoe noopte in een zeer scherpe leiding een aantal kritieken en opmerkingen te formuleren. Boekhoudingen zijn een *warboel*, er worden *abnormaal veel tikfouten gemaakt*, en het bestuur is *onbekwaam* - wat niet enkel de schuld van het bestuur zelf is: de wettelijke en reglementaire inflatie zorgde ervoor dat tussen 1960 en 1985 niet minder dan 56053 (sic) normatieve teksten werden uitgegeven. De werking van het OCMW alleen al

wordt beregeld met 3000 wetten. Eigenlijk is permanente studie en bijscholing een *conditio sine qua non*.

Het schrijnend gebrek aan interne controle werkt niet alleen de meest uitzinnige stommiteiten in de hand, dubbele betalingen bijvoorbeeld. Ook allerhande kuiperijen en schalingen van regelrechte corruptie zijn schering en inslag. Waar het Hof de betrokken ministers of instellingen op de vingers tikt, reageren deze laasten zelden of nooit. Fouten worden enkel bij uitzondering rechtgetrokken en naar structurele oplossingen wordt helemaal niet gezocht.

Uit de hele resem voorbeelden, en dan is het Blunderboek nog maar een selectie, plukten we één flagrant geval. In Wondelgem-Zedelgem moest voor de aanleg van Rijksweg nr. 726 op bepaalde plaatsen grond uitgegraven en op andere ophogende grond aangevoerd worden.

«Daarbij is gebleken dat precies voor die posten, waarvoor een abnormaal hoge eenheidsprijs werd ingediend, een veelvoud werd uitgevoerd van wat oorspronkelijk in de samenvattende opmerkingen werd voorzien, terwijl voor de posten met abnormaal lage eenheids-prijzen geen prestaties werden geleverd.»

Zo schrijft het Hof, en het Boek becijfert vervolgens dat het Wegenfonds voor de uitvoering van de verschillende posten eigenlijk 11,8 miljoen frank minder kon betaald hebben. De konkluderende opmerking van het Rekenhof is typisch: «Het (Hof) heeft daarbij betrouwd dat het bestuur der Wegen de abnormale aard van de eenheidsprijzen niet heeft opgemerkt...» Het cynisme is nooit ver te zoeken.

Er wordt dan wel een poging gedaan om de situatie recht te zetten, maar uiteindelijk moet het Rekenhof in de meeste gevallen, niet zonder pijn in het hart, berusten. Als een nijverige huismeeder, een strenge, op *waarden* steunende Vader Ekonoom.

Wanneer brieven herhaaldelijk verlopen raken en zelfs ministers weigeren te antwoorden, «dringt het Hof dan ook niet verder aan.»

Verder buiten het boekje blijven werken, door zelf contacten te leggen met de kabinetten, eigen initiatieven te nemen en actief mee te werken aan het uitwerken van oplossingen, is te veel gevraagd. Het Hof herinnert er de beleidsvoerders aan dat «hoewel uiteindelijk zodoende vaak een positief resultaat werd geboekt», het Rekenhof in de eerste plaats een controlerende opdracht heeft.

### Grotesk en grappig

Kafkaïaanse toestanden worden in dit Blunderboek in concrete, Belgische toestanden omgezet. De briefwisseling die wordt beschreven tussen het Hof en diverse ministeries is uniek, angstaanjagend, grotesk en grappig. Soms is het alsof je twee gebouwen hoort praten.

Maar het meest dramatische ligt eigenlijk in het feit dat de Belgische parlementairen, de leden van Kamer en Senaat voor wie het Boek in de eerste plaats bestemd is, schouderophalend aan het lijvig dossier voorbijlopen. Zelfs als de manier waarop de leden van het Rekenhof hun werkzaamheden presenteren op de duur een beetje teveel gaat weghebben van een ondankbare, maar rechtvaardige kruisocht, heeft Leo De Haas gelijk als hij schrijft dat het Belgisch Blunderboek niet ongelezen kan blijven.

«Het raakt de kern van onze democratie zelf en van de werking van onze instellingen en daar blijkt het niet goed mee te gaan. Het wordt dan ook de hoogste tijd dat de kritiek van het Rekenhof au sérieux wordt genomen, niet alleen door onze parlementairen en regeerders maar ook door allen die de democratie zijn toegedaan.»

Wie is die *fucking* eerste minister hier!?

Lode Desmet

VETO  
stript ze



De kompels staken. Alweer. Het is duidelijk: met het afstoten van de schachten van Winterslag, Waterschei en Eisden heeft men de sociale onrust niet kunnen begraven. Zeker niet zolang stakingsleider en -bezieler Jan Grauwels daar rondloopt. Hoewel de directie van plan is hem te ontslaan, is hij nog altijd, en misschien meer dan ooit, betrokken bij het sociale drama dat tot hiertoe iedere mijnsluiter reeds geweest is.

Tijdens de autorit van het station te Hasselt naar zijn thuis begint Grauwels eensklaps te vloeken. Reden van z'n ergernis: het BRT-joernaal. Daarin beweert KS-manager Thyl Gheyselinc dat de arbeiders gesteld hebben om maandag terug aan het werk te gaan. "Terwijl verdomme zeker 1700 mijnwerkers hun antwoordformulieren nog niet kunnen ingediend hebben, want die liggen nog allemaal bij ons op de vakbond. Die Gheyselinc durft zich echt alles permissen. Miljaar miljaar miljaar..."

Gheyselinc en Grauwels, iedereen weet dat dit de twee grote antipoden van de mijnstrijd zijn. Voor beiden is het overduidelijk dat de ander niet thuis hoort in de Kempische Steenkoolmijnen.

**Veto:** Je bent duidelijk geen vriend van je grote baas, Thyl Gheyselinc. Wat heeft hij dan mispeurd tijdens de nog vrij korte periode waarin hij de mijnen geleid heeft?

**Grauwels:** "Hij heeft hier een kontrakt voor drie jaar en in zijn eerste jaar, namelijk 1987, heeft hij al 3 putten dicht gekregen. In het plan dat op 18 december 1986 werd goedgekeurd door de regering, staat dat nog 7.000 mijnwerkers aan het werk konden blijven in 2 putten in het westen en nog 2.000 als overgangsmaatregel. Hiervoor was 73 miljard uitgetrokken, gespreid over 10 jaar. Alles ziet er echter naar uit dat in minder tijd meer mijnen gesloten worden met minder arbeidsplaatsen als gevolg. Niet ten gevolge van een regeerakkoord, maar alleen omdat Gheyselinc dat zo beslist. Hij gaat echt te ver."

"Nu is Gheyselinc iemand die geen tegenspraak duldt. Niemand in België durft tegen hem ingaan. Tijdens de CVP-verkiezingsmeeting in de Limburg-hal in Genk beweerde premier Martens dat de mijnen van Beringen en Zolder open zouden blijven. Toen Gheyselinc dit vernam op een onderhoud met de vakbonden, belde hij direct, in aanwezigheid van de vakbondsafgevaardigden, naar de premier om een rechtzetting in de pers te eisen met de mededeling dat hij zelf de beslissingen nam en niemand anders - ook niet de eerste minister. Zoniet zou hij onmiddellijk vertrekken: de rechtzetting is er gekomen."

**Veto:** Welk belang kan Gheyselinc er dan wel bij hebben om het herstructureringsplan van december '86 aan zijn laars te lappen?

**Grauwels:** "Hij beweert veel te besparen door de mijnen vlugger te sluiten dan voorzien en zo meer geld vrij te maken voor reconversie. Hij vergeet echter dat die massa werklozen enorm veel kost. Er is het dopgeld, de herscholingskosten en binnenkort nog eens de OCMW-kosten er bovenop."

"Zijn redenen moeten elders gezocht worden. In 1992 gaan de Europese grenzen open. Tegen dat jaar wil men in Europa een volledige herstructurering van de mijnen erdoor krijgen. In Spanje en Groot-Brittannië is dat zo goed als voltooid, in Duitsland zullen in de toekomst zoet 30.000 mijnwerkers op straat gezet worden en in Frankrijk is men, net zoals hier, nu al druk bezig zich op '92 voor te bereiden. Men gaat daar zelfs zo ver dat de Marokkaanse mijnwerkers naar hun land teruggestuurd worden."

"In 1992 staan onze grenzen dan open voor Amerikaanse, Zuidafrikaanse, Australische en Columbiaanse steenkool. Opvallend is nu dat Shell (de vorige werkgever van Gheyselinc, nvdr) het grootste aandeel heeft in de import van

## De strijd van Jan Grauwels

# "We zullen gedaan hebben wat we konden"

Zuidafrikaanse steenkool naar Europa, via Rotterdam. Gheyselinc werkt voor Shell, dat er alle belang bij heeft dat ook de Belgische mijnen vlug gesloten worden.

"Het valt bovendien op dat Gheyselinc nog iets wil forceren vooraleer er een nieuwe regering komt, zodat deze voor volongen feiten komt te staan. Het zit er namelijk dik in dat het nieuwe kabinet rooms-rood zal zijn. Dat zou Gheyselinc wel eens niet zo gunstig gezind kunnen zijn, omdat ze menen dat hij te ver is gegaan."

**Veto:** In feite kan je zeggen dat de voorbije stakingen mislukt zijn: de meeste mijnen gaan onherroepelijk dicht. Is dit geen zware nederlaag voor het strijdsyndikalisme?

**Grauwels:** "Toen ik in 1979 in de vakbond stapte waren er ook al problemen rond de verlofregelingen. We zijn toen begonnen met het oprichten van militantenkernen, en van de vakbondstop hebben we een degelijke vorming afgedwongen. We zijn onze mensen gaan opvoeden in het strijdsyndikalisme. Tot voordien beperkte het werk van een afgevaardigde zich tot het sociaal dienstbetoon. Op zich is dat al enorm veel

**Veto:** Een veelgehoorde kritiek is wel dat de acties vooral gedirigeerd worden door klein links, meer bepaald de PVDA en aanverwanten.

**Grauwels:** "Ik heb al enorm veel discussies gehad met die mensen. Ik ben geen lid van de PVDA, maar ik heb er wel heel veel sympathie voor. Zij zijn het die ons maanden aan een stuk geholpen hebben bij het voorlichten van de arbeiders. De syndikale en politieke opvoeding gebeurde door de vakbondsafgevaardigden en door die PVDA-ers. Soms gebruiken ze wel wat stoere taal, maar ze leren de arbeiders hoe een vakbond er uit moet zien. Ze leren hen ook dat ze eens De Standaard moeten lezen in plaats van Het Belang van Limburg."

**Veto:** In een interview met Veto liet Marc Platel van Het Belang van Limburg zich vorige week ontfangen dat het Plan Gheyselinc er nooit door was gekomen zonder de steun van zijn krant. Verbaasd?

**Grauwels:** "Wij noemen die krant nu Het Belang van Gheyselinc. Gheyselinc schrijft er zelfs een interview met zichzelf in. Men heeft het ook steeds

rijkswacht fel werd aangeklaagd. Hebben de ordendiensten dan echt zo'n geweldige invloed op het verloop van de mijnstakingen?

**Grauwels:** "Het was overal genoeg bekend dat we in Zolder syndikaal het zwakst stonden en men heeft ons dan ook daar willen raken. Zolder was in die tijd een burcht, een versterking. Binnen een straal van 5 kilometer was het volledig afgezet en je mocht er alleen maar binnen als je kon aantonen dat je mijnwerker was en bovendien nog van plan om te gaan werken. Dat laatste moest je bewijzen door je boterhamdoos boven te halen. Honderden rijkswachters begeleidden de bussen met werkwilgen. Zo'n machtsontplooiing heb ik nog nooit gezien."

"De staking van '86 is gebroken door het geweld van de rijkswacht en het uithongeren door de vakbondsleiding. Het was vooral 's nachts dat de rijkswacht zich amuseerde. Ze hadden hun flessen jenever bij, meerdere onder hen waren serieus dronken en waren in staat om je te verongelukken. Vooral gastarbeiders hadden te leiden onder hun fysiek en verbaal geweld."



Jan Grauwels: "Het was vooral 's nachts dat de Rijkswacht zich amuseerde. Zij hadden hun flessen jenever bij, meerdere onder hen waren serieus dronken en waren in staat om je te verongelukken. Vooral gastarbeiders hadden te lijden onder fysiek en verbaal geweld." (Foto Filip Dutoit)

werk en als je het degelijk doet ben je zoveel als een maatschappelijk assistent."

"Maar er moet ook veel aandacht besteed worden aan de vorming van de arbeiders. Dat kost natuurlijk heel wat tijd en dagelijks studiewerk, maar de resultaten laten dan ook niet op zich wachten. Toen we in 1984 bijvoorbeeld de mensen gingen toespreken over de eerste herstructureringsplannen, wisten ze tenminste waarover het ging. Dat was in de verdeelzaal in Waterschei. Iedereen stond al in werkkledij. Men wist dat er duizenden jobs op het spel stonden en men is spontaan de straat opgetrokken. Al die mijnwerkers in hun mijn-overalls door het centrum van Genk, dat is wellicht een van de mooiste momenten van de hele staking geweest."

"Die algemene vergaderingen zijn dus heel belangrijk. Minstens een keer per maand de arbeiders op de hoogte brengen van wat er zich zoal aan het afspeelt in hun bedrijf is een noodzaak, net zoals hen de mogelijkheid geven om democratisch te stemmen. Het is pas dan dat de bereid zijn om te gaan protesteren tegen de Generale om solidariteit te vragen aan de doplokken. Neem nu bijvoorbeeld een betoging zoals in '86 met 20.000 mensen in Hasselt. Dat is een echt kanon!"

weer over de reconversie in Limburg. Dat betekent dan dat er een groot artikel verschijnt over het feit dat er 30 arbeiders werk hebben gekregen in een textielbedrijf. Toen er hier onlangs echter een bedrijf afbrandde heb ik in De Standaard moeten lezen dat 250 mensen op straat waren beland. Men heeft voortdurend de mond vol over al die fabrieken die hier zullen komen, maar in de Zwartberg-periode las je ook niets anders in het Belang. Nu, 25 jaar later, staan we nog geen stap verder."

**Veto:** Wat is de rol van de pers in het algemeen geweest tijdens de stakingsacties?

**Grauwels:** "Je geraakt nergens binnen. Elke dag bellen we bijvoorbeeld driemaal naar de BRT, en toch kom je er niet aan bod. Als Gheyselinc echter één keer van zich laat horen, haalt hij sowieso het nieuws. De BRT is rechts tot en met; toen Louis Van Dievel na de syndikale verkiezingen over onze overwinning berichtte, kreeg hij een schorsing van 6 maanden."

**Veto:** Na de staking van 1986, waar het er bij momenten heel gewelddadig is aan toe gegaan, bracht de Liga voor de Mensenrechten een dossier uit in dit verband, waarin het wangedrag van de

en 12 jaar) alleen thuis waren, kregen ze hatelijke telefoons, werden ze geplaagd en kwamen BOBers aan de voordeur dreigen dat ze nog lang alleen zouden zijn, omdat papa en mama in de gevangenis zouden moeten..."

"Wanneer ik de stakingspiketten wilde bezoeken kon dat alleen onder bescherming van 50 of 60 mijnwerkers die een kordon vormden rond mij. Ondertussen werd er altijd spontaan gezorgd dat ik bij een charge van de rijkswacht kon ontlopen naar de vluchtauto's die ook op elk moment klaar stonden. Die organisatie en solidariteit onder de mijnwerkers is iets fantastisch. Daar bestaat ook geen onderscheid tussen Italianen, Turken of Belgen. We zijn allemaal mijnwerkers."

**Veto:** Hoe staat het dan met jou overplaatsing naar het westelijk mijngebied?

**Grauwels:** "Op 28 april 1987 heb ik om 11.55 uur (de mijnwerkers moesten ten laatste die dag om 12.00 uur hun keuze maken tussen de premie van 800.000 fr. of overplaatsing naar het westen, nvdr) in het bijzijn van een gerechtsdeurwaarder mijn papier ingediend. Op 30 oktober kreeg ik bericht van de directie dat mijn overplaatsing was geweigerd wegens wangedrag."

"In De Morgen stond namelijk te lezen dat ik had verklaard dat een of andere ACV'er, die radikaal de staking tegenwerkte, ten dode was opgeschreven. Die bewuste zin was echter volledig uit zijn context gerukt en mocht nooit begrepen worden als een doodbedreiging van mij aan die man. Ik had echter beter moeten weten: de journalist in kwestie heette Johan Anthierens. Die komt hier thuis niet meer binnen..."

"Prof. Stroobants van de VUB verzekerde mij dat die beschuldiging juridisch kant noch wal raakt, en de directie durft me ook niet te ontslaan. Ze zoeken nu voortdurend naar een reden om mij af te danken, maar het zal ze niet lukken. Ik word de ganse dag door gecontroleerd en men volgt mij vanaf het moment dat ik aankom bij de mijn tot wanneer ik weer vertrek. Ik leef trouwens al acht jaar op die manier. Het is enorm stresserend, maar ik hou het vol."

**Veto:** Wie zal Jan Grauwels aannemen als hij ooit wordt ontslagen in de mijnen?

**Grauwels:** "Daar wil ik niet over nadenken. Bij mij komen steeds de mijnwerkers op de eerste plaats en we zullen doorvechten tot de sluiting van de mijnen. Ik heb fouten gemaakt en ik heb ook veel bijgeleerd. Ik heb veel mooie momenten meegemaakt en ook heel pijnlijke. Mijn huwelijk is er bijvoorbeeld aan kapot gegaan omdat mijn vrouw het niet meer aankon. Toch kies ik voor de mijnwerkers. Als de mijnen dicht zijn zal ik nog durven rondlopen in Limburg. We zullen gedaan hebben wat we konden en we zullen de arbeiders nooit verraden hebben."

"Ik hoop vooral dat als ik op mijn sterfbed lig en men mij vraagt wat ik zoal heb gedaan, ik nog één maand zal nodig hebben om alles te vertellen. Liever dan in drie kwartier uverteld te zijn over mijn jaarlijkse vakanties en de mooie auto die ik had."

Filip Dutoit  
Walter Pauli

## STRIJDSYNDIKALIST

Jan Grauwels heeft dus een studentenonderscheiding gekregen. Je mag het gerust beschouwen als een stevige reactie tegen het eredoctoraat van André Leysen: de persoon Leysen, de manager die zichzelf uitgeoefend heeft tot symbool van de ondernemer die het máákt, wordt geconfronteerd met de persoon van Jan Grauwels.

Jan Grauwels is mijnwerker, ABVV-délegué in Waterschei en wordt algemeen beschouwd als woordvoerder en voorman van de stakingsbeweging van de laatste jaren aan de mijnen. Sociale Raad onderscheidt in hem de actieve strijdsyndikalist. Een syndikalist, die van het werken voor de kollega's z'n levensdoel heeft gemaakt. Een strijdsyndikalist, die als het erop aankwam de belangen van de kollega's te verdedigen, dit op een consequente en principiële manier deed, en vrij ver ging om dit ook in de praktijk om te zetten. Misschien niet altijd even "decent" - de geweldsdaan aan de mijnen hebben hem in zekere mate ook verontst - maar wel eerlijk en vastberaden.

Het is deze politiek die ook steeds door Sociale Raad gehuldigd wordt: opkomen voor je rechten, streven naar een actief medebeeher, daadwerkelijk en inhoudelijk gefundeerd protest dat gedragen wordt door een zo ruim mogelijke basis.

(FD/WP)



Welkom bij Aktueel

# “Vat ik het goed samen als ik zeg dat ...”

“Hoe komen jullie er bij om ons van onder het stof te halen?” Aan het woord is Urbaan De Becker, samen met Dirk Tieleman vast eindredakteur van het BRT-magazine Aktueel, Veto-laureaat van de ‘Gouden Buis’, de studentenonderscheiding die dit jaar voor het eerst in de marge van de ‘grote’, officiële onderscheidingen wordt toegekend. Sinds het magazine begon, heeft het zowat alle prijzen behaald die je je maar kan inbeelden in radioland, maar de laatste jaren hadden enkel bepaalde medewerkers voor specifieke bijdragen nog een onderscheiding behaald. Veto geeft Aktueel zijn buis voor het konstante hoge peil van het magazine, de zeg maar ‘gedegen’ journalistiek.

De Becker en Tieleman zijn de eindredakteurs van het programma, de ‘bazen’ dus. Zij stelden ook voor dat Jos Bouveroux (Boefke) en Danny Huwé op donderdag in het Aktie Driedaagse-panel (over de verslaggeving bij het formatieeraad) zouden gaan zitten. Gaat het er bij Aktueel dan strikt hiërarchisch aan toe?

**De Becker:** «Nee, nee. Het is veel eenvoudiger. Wij zijn zeer vereerd met die Gouden Buis, maar we kunnen maar een paar mensen sturen, en omdat het tema van jullie panel het formatieeraad is, sturen we Jos Bouveroux en Danny Huwé.»

**Tieleman:** «Wat die bazen betreft: uiteraard is er iemand die koördineert, en de uiteindelijk keuze maakt over wat er bijvoorbeeld wel en niet in komt. Als er conflicten zijn, wordt dat eerst grondig uitgepraat, maar beslist de eindredakteur.»

«Als er overschot is, gooien we tegenwoordig het eerst de bijdragen van de buitenlandse correspondenten eruit. Die mensen hebben zoveel werkgevers dat ze geen tijd hebben om hun kantoor te verlaten, ze zijn aan hun telefoon gekluisterd. Hun werk is gewoon niet goed genoeg, op Middelhof en Hammelburg na (al is Middelhof wat geaffektieerd soms). Voor nieuwsfeiten gaan ze nog net, maar niet voor beschouwingen. We leveren beter van hieruit duiding.»

**Veto:** Jullie doen hier toch ook vooral kantoorwerk?

**Tieleman:** «Ja en nee. We werken met mensen van hier die in Midden-Amerika of Afrika gewerkt hebben, en er ‘geprospekteerd’ hebben. Je hebt slecht bureauwerk van ginder en wat wij hier doen. Kupferschmidt en Rob Simon in Israël bijvoorbeeld gaan alleen naar de persconferenties (Tieleman zelf ging op ‘bezoek’ in verschillende Palestijnse kampen, nvd) – dan ben je geen goed plaatselijk correspondent. Het werk dat zo iemand aflevert kan even goed of beter uit Brussel gedaan worden.»

**Veto:** Als iemand van de redactie zijn zin niet krijgt, kan hij dan later rekenen op compensatie?

**De Becker:** «Da’s ver gezocht. Wij streven wel naar buiten toe naar ‘objectiviteit in de tijd’. Over een verloop van soms zelfs maanden laat je alle opinies aan bod komen – terwijl vroeger elke bijdrage een volledig beeld moest geven. Dat was een ping-pong spelletje van opinies: gewoon niet aan te horen. Daar had de luisteraar niets aan.»

**Veto:** Stel dat luisteraar X op een donderdagmiddag zijn radio aanzet, en dan alleen Protea over Zuid-Afrika hoort.

**De Becker:** «We zeggen aan de mensen dat ze die middag alleen Protea gaan horen. Wie struikelt over een enkele bijdrage ... Tja ... Dat gebeurt.»

**Veto:** U zegt dus dat de mensen regelmatig naar Aktueel moeten luisteren?

**Tieleman:** «Dat is veel gevraagd natuurlijk. We vragen wel dat je ons niet beoordeelt op één uitzending. In ‘Konfrontatie’ liet men in één keer alle opinies horen, dat kan hoogstens lekker en leuk zijn, maar dat levert geen informatie op.»

**De Becker:** «Als iemand beschuldigen uit, zullen we wel meteen de tegenpartij opzoeken, of wanneer hij dingen poneert die objectief na te trekken zijn. Blijkt dat fout, dan ga je gewoon terug, zoals Miel De Keyzer dat destijds bij Vreven heeft gedaan.»

Op dat moment komen Jos Bouveroux, Danny Huwé, Wim Wilien en Miel De Keyzer terug van de ‘lunch’, en nadat Tieleman hen ingelicht heeft over de

koperen buis, heeft men het eerst over het panel van de volgende week in Leuven: Boef moet daar maar inzitten, en Huwé, de rest zal in de zaal zitten knikken, en tekens geven ...

**Veto:** Binnen de Aktueel groep moet je wel mensen met verschillende politieke opvattingen hebben, dat kan bijna niet anders. In hoeverre merkt de luisteraar dat? En in hoeverre krijgt de sympathie van een redakteur voor een zuil een kans?

**Huwé:** «Ha, geen enkele. De praktijk is zo dat een stuk eerst wordt ‘uitgepraat’, nog voor je aan je tekst begint. De tekst zelf wordt dan nog eens doorgenomen met de eindredakteur, het interview wordt beluisterd voor en na de montage ...»

**De Becker:** «Er bestaat zeker een voorkeur voor bepaalde terreinen, maar dat de eigen mening van iemand niet merkbaar is in zijn bijdrage: ja, ja, ja. Vaak zal je zeggen ‘Die is van die of van die strekking, maar dan alleen maar nadat hij je eerst gezegd heeft welke ‘kleur’ hij heeft. Daar ben ik heilig van overtuigd.»

Aktueel is duidelijk onderbemand, zodat bepaalde rubrieken te veel van individuen afhangen. De gerechtelijke berichtgeving is één zo’n domein:

**Huwé:** «Wat als Flip Voets ziek was gevallen vorige week? Dat zou een ramp zijn geweest. Met meer mensen zouden we bijvoorbeeld eens iets breder kunnen doen rond de Bende van Nijvel, Westland New Post en heel die affaire.»

**Tieleman:** «Nu leven we op Aktueel van dag tot dag. Dat gaat dan bijvoorbeeld op een bepaalde dag over een revolver die in de mayonnaise ligt. Nee, de bayonnaise ... Nee, de béarnaise.»

**Huwé:** «Nee, de bolognese. Vandaar de band met extreem-rechts in Italië ...»

**Bouveroux:** «En De Benedetti ...»

**Veto:** Wordt een bijdrage achteraf geëvalueerd, en worden fouten dan toegegeven?

**Wilien:** (lacht).

**Huwé:** (droog) «Te weinig.»

**De Becker:** «Het gebeurt eigenlijk tevoren. Bijvoorbeeld rond Leyzen en de Generale: we discussieerden bijna een hele namiddag, op zoek naar interessante gesprekspartners. Wim suggereerde de Vlaamse bedrijfswereld eens te persen, omdat Leyzen niet echt Vlaams is. Zo belandden we uiteindelijk bij het VEV (Vlaams Economisch Verbond).»

«Aktueel is weinig of geen improvisatie. Tevoren is bijna alles bekeken. Een interview kan dan nog gerust slecht zijn, maar dan zenden we het gewoon niet uit, en proberen te bepalen wat er fout is gegaan.»

**Veto:** Door dat konstant bezig zijn met de actualiteit komt u waarschijnlijk nooit tot planning op lange termijn?

**Wilien:** «Bij de vakanties denken we wel eens vooruit, en zetten dan wat thema’s voorop voor een overzichtje. Dat is een optie natuurlijk: we zouden kunnen grotere stukken maken, meer op afstand van de dagdagelijkse actualiteit, over dingen die latent in de actualiteit zitten.»

**De Becker:** «Het publiek nu verwacht een snelle duiding – al is die onvolledig – bij de onmiddellijke actualiteit, bijvoorbeeld Swaalen en Neys – roef, onmiddellijk – voor de mikrofoon brengen.»

**Veto:** Weet u hoe uw publiek er ongeveer uit ziet?

**Wilien:** «Dat is nooit onderzocht, zelfs door de eigen studiedienst van de BRT niet.»

**Huwé:** «Radio is in dit huis een medium

van tweede rang.»

**De Becker:** «De cijfers zijn stabiel (300 à 400.000 ’s middags, 150 à 200.000 ’s avonds, waaruit we konkluderden dat we een vast publiek hebben. Maar of dat op beide tijdstippen dezelfde mensen zijn, weten we niet.»

«We vooronderstellen een geïnteresseerd publiek, maar er is wel een permanente bekommernis om wat men weet en niet weet: ‘Vietnam’ bijvoorbeeld, hoelang is dat nog gekend? Moet je telkens weer herhalen wat de ‘kommunautariseren van het onderwijs’ inhoudt?»

**Veto:** Aktueel probeert de laatste jaren meer met geluidsfragmenten, interviews tussen de redakteurs en dergelijke te werken. Is dat ingegeven door de idee concurrentie aan te gaan met de televisie, en verlies je geen informatie door die mooiere verpakking?

**Tieleman:** «Persoonlijk vind ik dat je je publiek verliest als je de vorm niet voldoende verzorgt ...»

«Konkurrenatie met de televisie is het niet. We proberen het radiofonische uit te spelen. Daar zijn we het ook niet echt

over eens: er zijn er die zweren bij de analyse, anderen houden meer van het radiofonische.»

**Veto:** Die aanpak is wel heel persoonsgebonden bij Aktueel. Miel De Keyzer werkt bijvoorbeeld heel anders dan Danny Huwé. Zijn die dingen te verzoenen?

**Tieleman:** «De konstante is dat je de mening van de heel andere partij aan de geïnterviewde voorlegt. De manier van interviewen doet er dan niet toe.»

**De Becker:** «Het doel is de andere doen praten. Lichtjes overdrijvend kan ik beweren dat we allemaal dezelfde vragen stellen, de voor de hand liggende vragen. Dat oefenen we soms vooraf in een ‘rollenspel’, waardoor je een reeks ‘evidente’ vragen krijgt.»

**Veto:** In de Wetsstraat spelen de politici een spel met het doorgeven van informatie. Hoe ver gaan jullie daar in mee?

**Huwé:** «Persoonlijke relaties vervallen onmiddellijk wanneer je met het interview begint. Voor de rest staan we redelijk machteloos: je weet vaak dat een antwoord alleen is wat naar buiten mag, en niet de waarheid. Standpunten worden ‘via via via’ bekendgemaakt, bijvoorbeeld dat de liberalen tegen een tripartite zijn. We rekenen bij zulke vragen op de intelligentie van het publiek.»

**Veto:** Hoe ver kan je gaan bij het stellen van vragen?

**Huwé:** «Zolang er geen ambas van kom: (lacht)

**De Keyzer:** «Is dat genoteerd, want dat lijkt mij het enige zinnige dat daarover te zeggen valt.»

**Tieleman:** «In principe kan je alles



Ja, deze banden laten er geen twijfel over bestaan: hier is Herman Decroo op te horen geweest over een skone TGV die zich verplaatst door het Vlaamse land, tenminste als hij in de regering geraakt. (Foto Koen Van Muylem)

vragen, op voorwaarde dat een vraag niet de uitstraling is van een persoonlijk opinie. Vragen in de stijl van ‘Vindt u niet dat ...’ en ‘Is het niet zo dat ...’ hoor je nog zelden. Nee, je zegt gewoon ‘Men zegt ...’»

**Huwé:** «Ik gebruik nogal eens ‘Vat ik het goed samen als ik zeg ...’»

**De Becker:** «En ik zeg ‘Zegt u nu dat ...’ (lacht)

**Veto:** Remt de objectiviteitsplicht u niet? Is het niet frustrerend om als journalist objectief te moeten zijn?

**Tieleman:** «We komen de laatste tijd dikwijls Marc Platel tegen. Die zegt ons dat we niet beseffen hoeveel mogelijkheden we hebben. Hij insinueert dat hij veel meer in een keurslijf zit: een krant is gebonden aan haar directe politieke liëning, partij, vakbond, ...»

«Ik voel mij veel rijker als ik me niet aan een partij gebonden voel, en in dat verband moet werken. De uitdaging is ook veel groter. Wel is het zo dat bij de BRT objectiviteit bepaald wordt door mensen die niet objectief kunnen oordelen.»

«Veel erger zijn de financiële en administratieve beperkingen in dit huis: dat geklungel vind ik veel erger.»

**Veto:** Roest je uweinaem met vast bij de BRT?

**De Becker:** «Dat moet de luisteraar beoordelen. (lacht) Misschien zeg je soms wel van iemand dat hij mobieler en

alserter was vroeger. Als journalist idee het hier boeiend, al heb je soms de idee dat je alles hebt gezien. Pas wanneer je – zoals onze hoofdredakteur – ook met de administratie wordt gekonfronteerd, ben je snel journalistiek uitgebloeid.»

**Veto:** Mensen proberen soms ook Aktueel te gebruiken. Hoe vangt u dat op?

**Tieleman:** «Ik heb hier een brief van iemand die graag zou geïnterviewd worden omdat hij ‘de voorzitter van het Europees jaar van het leefmilieu was’. We beoordelen dat, of dat de juiste meneer op de juiste plaats is, of het de moeite waard is. Er wordt ook al eens iemand aangeprezen – Van den Bussche deed dat vaak.»

**Huwé:** «Het zijn meestal partijen en vakbonden die je willen gebruiken. Als ze zichzelf aanbieden met iets zijn wij zeer terughoudend. Het is vaak interessanter als ze vragen krijgen waar ze niet direct op antwoorden.»

**De Becker:** «Een gesprek wordt zelden echt geweigerd: meestal is iemand ‘niet bereikbaar’. Of ‘zit zijn agenda vol’ (zucht) Ja, als ze dat 48 uur volhouden, geven wij op, want dan is het geen actualiteit meer.»

**Bouveroux:** «Het hangt af van persoon tot persoon. De Croo bijvoorbeeld is zo geil, die wil altijd in het nieuws, zelfs als hij zwaar onder vuur genomen wordt.»

**Huwé:** «We zijn in de tijd van Nothomb eens heel duidelijk gebruikt, toen Wijntants kandidaat-burgemeester was. Dat lek werd heel bewust naar de radio gedringd, omdat het nieuws zich zo snel zou verspreiden. Pas achteraf besef je ‘potverdammie, we hebben daar in een spelletje meegespeeld’ ...»

«Wanneer er een volgende keer ‘nieuws’ uit die hoek komt, ben je heel wat voorzichtiger ...»

Lode Desmet  
Koen, Van Muylem

## DE KLAAGMUUR

Eén van de vaste BRT-medewerkers-topics is klagen over het gebrek aan geld. Veto denkt positiever en vroeg aan de Aktueel-ploeg wat ze zouden doen als ze eens heel veel geld zouden hebben.

Meer geld betekent meer mensen: eerst en vooral zou er dan een uitbreiding van de zendtijd komen, niet zozeer bij de gewone uitzendingen, want die vindt Tieleman net lang genoeg. Er zou wel – zoals vroeger – een weekend-Aktueel komen, met daarin minder actualiteitsgebonden onderwerpen, de ‘latente’ dingen.

Ten tweede zou men in alle Europese landen eigen correspondenten plaatsen die zich full time met ‘hun’ land zouden kunnen bezighouden.

De redakties zouden een economische, een politieke, een milieu- en een maatschappelijke ‘cel’ krijgen. In het spoor van *Der Spiegel* bijvoorbeeld, die ‘met zeven à acht man een hele week in Mol hebben gezeten’ – Aktueel heeft één namiddag één verslaggever gestuurd.

De vorm van Aktueel zou niet veranderen; men zou bij korte bijdragen blijven, ‘sec’ of ‘radiofonisch’, zeggelng de voorkeur van de redakteur. □



## Een alternatief: 'Langzaam Verkeer'

## 'Langparkeren' naar de stadsrand

Ons parkeerfeuilleton krijgt stilaan allure. In een rekordtempo hebben we de hele know-how, alle mogelijke topics en relevante items aangesneden: de grootst mogelijke parkeergarages, de zwarte draperieën aan de Tiensestraat, de parkeermeters, de agenten die wel eens een grotere mond durven opentrekken tegen studenten dan tegen Leuvenaars. Hopelijk hebben we ons niet het imago aangemeten van experts ter zake. Het zou een schromelijke overschatting van onze capaciteiten zijn. Mensen die echter wel met meer recht aanspraak mogen maken op dit etiket, kan je terugvinden in de *vzw Langzaam Verkeer*, gehuisvest in de Vaartstraat. Zij hebben een uitgewerkte visie op de hele zaak.

Langzaam Verkeer vertrekt terecht van het principe dat parkeren geen geïsoleerd probleem is. Het kadert immers in het hele verkeersvraagstuk. Bovendien kun je onmogelijk het aspect 'verkeer' loscheuren uit de ruimere context waarin het thuishoort: de maatschappij in haar totaliteit. Sleutelen aan 'parkeren te Leuven', leidt daarom onvermijdelijk naar ruimere maatschappelijke implicaties. Als je tenminste fundamentele oplossingen beoogt.

In beginsel is een stadscentrum gekoncipieerd naar mensmaat, en niet naar auto-maat. Om die stadscentra leefbaar te maken - niet in de laatste plaats voor degenen die er leven - moet men dus proberen alle overtollige autoverkeer eruit te weren. Als je redeneert vanuit deze visie neemt het parkeervraagstuk natuurlijk een sleutelrol in. Je kan immers heel wat automobilisten ontmoedigen door het parkeren een stuk lastiger te maken. Door te zorgen voor minder ruimte voor ongebreideld parkeren in het stadscentrum.

Om op dit probleem een voldoende doordacht antwoord te kunnen geven is het echter in de eerste plaats nodig inzicht in de feitelijke toestand te krijgen. Weten hoeveel parkeerplaatsen er zijn. Weten door wie en wanneer en hoelang deze gebruikt worden. Na hierover gegevens te hebben verzameld, is Langzaam Verkeer tot een oplossing gekomen, waarbij twee begrippen centraal staan: *langparkeerders* en *kortparkeerders*.

## Koppie koppie

Langparkeerders worden de personen genoemd van wie de voertuigen hele dagen dezelfde plaatsen bezetten. Zoals de bewoners van Leuven-centrum zelf, of de pendelende winkeljuffrouwen of

wetenschappers die in de stad hun dagelijks brood komen verdienen. Dat de wagens van die forenzen 's avonds uit het stadsbeeld verdwijnen, doet in feite niets ter zake. Men kan immers enkel overdag van parkingschaarste gewagen. Fuifnummers die een nachtelijk stapje in de Leuvense disko's willen zetten kunnen gerust zijn: plaats zat.

Kortparkeerders zijn dan de okkasionele bezoekers, de toeristen, de mensen uit pakweg Opvelp of Rillaar die hier komen winkelen. Problematisch is dat deze laatste categorie geen parkeerplaats vindt omdat elke morzel geschikt asfalt reeds ingenomen is door de langparkeer-

ders. Deze laatste zijn zoals iedere automobilist in wezen lui: men wil de wagen steeds zo dicht mogelijk bij z'n bestemming kwijt raken. Dan krijg je de bekende situatie: middenstanders parkeren hun auto vlak voor de deur van hun zaak, wringen om het uur een vijf Frankstuk in de parkeermeter en laten ondertussen hun klanten door Leuven zwerfen op zoek naar een mogelijke parkeerplaats. De wereld op z'n kop.

In deze scheefgegroeide mentaliteit ligt volgens Langzaam Verkeer de crux van de huidige problematische situatie. Je moet dus eerst en vooral de langparkeerders ontmoedigen of het helemaal onmogelijk maken hun traditionele parkeergewoonte vol te houden. Kort en duidelijk: jaag ze uit het centrum. De kortparkeerders stimuleren hoeft daarentegen niet. Die vinden hoe dan ook hun weg naar Leuven.

## Winterpret

In het zoeken naar mogelijke alternatieven om ongewenste parkeerders uit Leuven te bannen toonden de mensen van Langzaam Verkeer zich echte kreativeelingen. En radikaal. Binnen de ring zou er geen langparkeerder z'n auto nog

mogen achterlaten. Aan de stadsrand moet er dan wel voor voldoende en degelijke parkeergelegenheid gezorgd worden. Bovendien is het dan ook noodzakelijk dat de automobilisten - nu plots voetgangers - op een aangename manier naar het centrum kunnen wandelen.

Men is bij Langzaam Verkeer wel snugger genoeg om te beseffen dat het in de zomer, onder een stralend zonnetje en in de korte hemdsmouwen, wel leuk kan zijn over de nieuwe wandelpaden te flaneren. Een winters trije wordt echter door heel wat minder wandellustigen geapprecieerd. Daarom eist men bij Langzaam Verkeer ook een degelijk uitgebouwd en goedkoop openbaar vervoer, met meer routes, haltes en tijdstippen dan momenteel.

Dit alternatief weerspiegelt perfect de filosofie dat het enige probleem slechts opgelost kan worden met fundamentele oplossingen. Een banaliteit - parkeerstrubbelingen - kan slechts terdege aangepakt worden in een algehele verkeersherstructurering - een centrale plaats van het openbaar vervoer. Een herwaardering van onze trein-tram-busdiensten is nu net een kenmerk van een verzorgingsstaat, van een beleid dat kollektieve sociale voorzieningen belangrijk genoeg vindt, van een samenleving die op onderlinge solidariteit steunt. Wat betekent dat we dus op het niveau

van de maatschappijvisie zijn beland.

## Afdokken maar

Geen enkele automobilist zal echter vrijwillig overschakelen op een dagelijks voettochtje. Je moet bijgevolg, wil je het project tenminste enige kans op slagen geven, zorgen voor regelrechte afschrikkingsmaatregelen voor langparkeerders in het centrum.

Bijvoorbeeld: je zorgt er voor dat de parkeerautomaten perpenduur worden. Om het extreem te satellen: zorg dat men minimum vijfjig frank voor een parkeerbeurt doet afdokken. Geen enkele boetiekuitbater is zo vadsig dat hij meer dan vierhonderd frank per dag afdokt, enkel en alleen voor z'n gemak. Resultaat: hij krast gearandeerd op, zodat er plaats vrijkomt voor kortparkeerders.

Een verhoging (zelfs een uiterst drastische) van de parkeerprijzen zal door deze categorie wellicht niet erg als boeman bekeken worden. Toeristen of winkelgrage buitenmensen houden doorgaans weinig rekening met de parkeerprijzen, dan wel met de mogelijkheid van snel en centraal parkeren, met de service die de stad in kwestie kan bieden. Je kan gemakkelijk stellen dat een kortparkeerder over de gehele lijn best wat meer wil neertellen, als hij maar zo efficiënt mogelijk zijn karretje kwijt kan.

Ook kan de politie de boetes op langparkeren strenger toepassen. De boetes voor automobilisten zijn momenteel nog relatief laag als je ze vergelijkt met die voor fietsers. Dat kan gekorrigeerd worden door als basis voor de boete de *kostprijs van het gebruikte voertuig* te nemen. Konkreet zou dat betekenen dat de gemotoriseerden onder ons boetes van enkele duizenden frank betalen. Noem het een vorm van positieve diskriminatie.

Anderzijds zijn er ook groepen die bewust bevoordeeld mogen worden wat betreft parkeren. Als konkreet voorbeeld hiervan kan de zogenaamde *bewonersparkeerregeling* aangestipt worden, waarbij aan inwoners van 'woonstraten' bepaalde voordelen toegekend worden. Dit systeem (nog steeds uniek in België) funktioneert reeds een tijdje in het Leuvense, en blijktbaar tot ieders voldoening. Niet te verwonderen dat deze regeling van dag tot dag nog steeds uitbreiding kent. Al bij al een merkwaardige en opmerkelijke uitzondering, een gemeentebestuur dat gehoor geeft aan een advies van personen met kennis van zaken.

Walter Pauli



Eigenlijk is het eenvoudig: je moet die dingen gewoon Stapelen, zo simpel het, heren schepenen en handelaars. (Foto Jeroen Revalk)

## (Niet) parkeren in Leuven

## "Mensen zijn egoïstisch"

Maar dat is nu juist een punt van kritiek, niet alleen van de kant van de handelaars, maar ook van de oppositie. Het is namelijk de vraag of 70 parkeerplaatsen 35 miljoen waard zijn. Meer plaatsen lijkt niet haalbaar; dan zou het hele Patria-project op de helling komen te staan.

"De prijs moet aangepast worden", antwoordt André Flour, schepen van Stadsbedrijven (PVV) én handelaar in de Tiensestraat. Hij kan meepraten over het associële gedrag van heel wat parkeerders, waaronder ironisch genoeg ook winkeliers. Hij betaalt zelf 96.000 frank per jaar voor een garage waar 4 wagens in kunnen, voor hemzelf en voor zijn personeel. Het gebeurt echter nogal vaak dat iemand doodleuk zijn wagen voor de garagepoort komt parkeren - weliswaar voor zeer korte duur, want het is verboden. Er zijn echter heel wat overtreders, zodat de schade die hij lijdt (bestellingen kunnen niet worden afgehaald of thuisbezorgd, de mécanicien kan niet vertrekken, ...) zeer hoog is.

Zowel Flour als Massart zijn gewonen voor het onderscheid tussen kort- en langparkeerders. De laatste zouden kunnen ontmoedigd worden door het opleggen van een hoger parkingsgeld in het centrum. Massart betwijfelt echter of de mensen de discipline hebben om dit na te leven. Flour vindt 70 plaatsen genoeg voor zijn straat. Het probleem berust volgens hem niet zozeer bij de handelaars - hun cliënteel kan bij de kortparkeerders gerekend worden - als

wel bij het feit dat de Beneden-Tiensestraat in een uitgaansbuurt ligt. Dat trekt dan weer langparkeerders aan (bewijs: op zondagen is er ook geen plaats) en die zouden niet zo dichtbij mogen parkeren.

Er lijken echter meningsverschillen te bestaan over het verder verkeersvrij maken van straten. Volgens Massart past dit wel degelijk in het plan en zijn de handelaars er, globaal gezien, niet langer tegen, op voorwaarde dat men op tijd ingelicht wordt. Flour daarentegen is

niet te vinden voor wat hij het vermenigvuldigen van wandelstraten noemt. De schade voor handelaars is immers te groot: je ziet nu eenmaal niet zo gauw iemand kilometers met een zware schrijfmachine zeulen. Ook vindt hij dat de stad daardoor in twee gesneden wordt. Het is belangrijk dat iemand die voor het eerst in Leuven komt zonder moeite van bijvoorbeeld de Brusselsepoort naar de Bondgenotenlaan kan. Als hij twee keer rond de stad moet rijden voor hij weet hoe de stad in te komen, zal hij, als het even kan, Leuven links laten liggen.

Een ander probleem is de centralisatie van het waaspersonnel in het centrum. In een vorige bijdrage pleitten vertegenwoordigers van Agalev en VU om de

administratieve diensten naar de rand van de stad over te plaatsen.

Massart zegt niet nee, maar vindt toch dat men moet denken aan de *bereikbaarheid* voor de bevolking. Wat de belastingdienst betreft: als het Ministerie van Financiën wil bouwen (in casu in de Rijschoolstraat), heeft ze daar niet de toelating voor nodig van de stad Leuven.

Flour ziet ook hier het belang van de middenstand: het is volgens hem niet doenbaar al die potentiële klanten in getto's buiten de stad op te bergen. Als je hem daarentegen meer in het centrum laat werken, ziet hij nog iets van Leuven. En daar kunnen alle Leuvenaars alleen maar wel bij varen.

Luc Janssens



## Farma

• Ma 1/2 om 20.00 u Revue in de Stadschouwburg.

## Economika

• Do 4/2 om 22.00 u Time Out party in zaal Stella.

## Historia

• Wo 3/2 om 20.00 u Voorbereiding van de abiturientendag, in de permanente Blijde Inkomstr. 11, 1e verd.

• Do 4/2 om 19.00 u Reispasvergadering voor de 60 Ruslandvaarders, in MSI 01.08.

## Klio

• Wo 3/2 om 22.00 u Post-partieels-TD, in Eagles, ink. 50/70.

## Politika

• Wo 3/2 om 20.30 u F. De Pauw over Perestrojka, in AV 00.17.

## Psychologische Kring

• Ma 1/2 om 21.30 u Optreden en fuif, in Lido, ink. 50/70.

• Do 4/2 om 21.00 u Post Partieels Party 2, in de Shrink, ink. gratis.

## VRG

• Di 2/2 om 20.00 u Vismarktfeesten, met optredens van 2 Belgen en Interfac Dixieland Band in de feesttent, en (om 23.00 u) van het

Jazz Ensemble in de Blauwe Schuit, aansluitend TD's in Eagles en Blauwe Schuit, alg. ink. 150 (leden: 130).

## LBK

• Ma 1/2 om 20.00 u Revue - 100 jaar LBK, in de Minnepoort.

• Di 2/2 om 13.30 u Bezoek aan brouwerij Brabrus, vertrek aan de fakbar, 50 fr. Om 22.00 u Half Time TD, in de Thier.

• Wo 3/2 om 20.00 u Interfacallion Songfestival, met Wina, Medica, Apolloon, Politika, VRG, Germania, Ekonomika, in Manhattan, ink. 100/160.

• Do 4/2 om 20.00 u Debat: 100 jaar Verantwoorde Landbouw, in de Grote Aula, ink. gratis.

## En verder

• Do 4/2 om 22.00 u Half Time TD in de Manhattan, een samenwerking van VRG, VTK en Medica.









U VRAAGT ZICH AF - De opendeurdag van 's Meiersstraat 5 woensdag biedt het antwoord.

(Foto Hendrik Delagrang)

## Light maaltijden in Meisjescentrum

## De calorieën geteld

Vanaf woensdagmiddag kan je in de Alma-vestiging Meisjescentrum (Vital Decosterstraat) dagelijks terecht voor light maaltijden. Deze maaltijden (eenheidsprijs 100 frank) zijn op een gezonde manier samengesteld, zodat aan de lichamelijke behoeften voldaan is én het caloriegehalte beperkt blijft.

Feit is dat de student er nu een keuze bijheeft en de verleiding om weer maar eens frieten met tartaar te kiezen (lichtjes) verkleind wordt. Want over één ding zijn onze gesprekspartners het alvast roerend eens: niet het Alma-aanbod is ongezond, maar wel de keuze die veel studenten maken. Over de light maaltijden spraken we met Karel Van Eyken (gerant van Alma 1, waartoe het Meisjescentrum behoort), Hélène Vrebos (diëtiste en assistent-gerant van Alma 1) en Leo Van der Aa (diëtist en hoofd van de kwaliteitsdienst van de Alma).

**Veto:** Het nieuwste Alma-project heet light maaltijden. We veronderstellen dat er wel een bepaalde reden voor de invoering is.

**Van Eyken:** «Alma 2 en Alma 3 geven al een hele tijd alternatieve maaltijden. Na lang aandringen, kreeg ook Alma 1 de toestemming om deze schotels te brengen. De alternatieve schotels hebben echter hun verzadigingspunt bereikt. Rond die tijd hebben we enquête uitgevoerd bij het cliënteel van Alma 1. Zo merkten we dat we een groter vrouwelijk dan mannelijk publiek hebben. En zo dacht ik aan slankmaaltijden. Maar dat is niet waar. Wat dichter bij de waarheid ligt dat men die groenten niet altijd lust. Want elke dag bieden wij twee soorten warme groenten aan plus een hele waaier koude. Met de light maaltijden krijg je elke dag groenten op je bord.»

**Van der Aa:** «We willen de student een maaltijd geven die qua energie-inhoud laag is (dus weinig vet), maar toch voldoende calorieën bevat. Je krijgt een totaalpakket (groenten, vlees/vis, aardappelen/spaghetti/rijst, dessert), zodat de verleiding om minder gezonde dingen te kiezen wegvalt.»

**Van Eyken:** «De grote kritiek op de Alma was en is dat er geen groenten zijn. Maar dat is niet waar. Wat dichter bij de waarheid ligt dat men die groenten niet altijd lust. Want elke dag bieden wij twee soorten warme groenten aan plus een hele waaier koude. Met de light maaltijden krijg je elke dag groenten op je bord.»

**Veto:** Hoe uitgebreid is het light maaltijden gamma? Enerzijds het aantal schotels per dag en anderzijds de afwisseling?

**Hélène Vrebos:** «Voorlopig is er dagelijks slechts één schotel te verkrijgen. Maar er zijn wel verschillende schotels voor mannen en vrouwen, omdat een man per dag meer calorieën nodig heeft dan een vrouw. Sommige studenten (sportkot, etc.) hebben meer energie nodig dan anderen. Voor die studenten zijn geen andere schotels voorzien, maar je kan steeds een portie aardappelen, rijst of deegwaren verkrijgen. En dan vertellen we de mensen ook wat de samenstelling van die extra-portie is.»

**Veto:** Welke principes hebben jullie gehanteerd om de maaltijden samen te stellen?

**Vrebos:** «We volgen de principes van de gezonde voeding en de maaltijdschijf. Tegenwoordig komt bij veel maaltijden de meeste energie van vetten en eiwitten (vlees of vis) en veel minder van de koolhydraten (aardappelen en groenten). De ideale verhouding is: 12% van de eiwitten, 30% van de vetten en de rest van de energie uit koolhydraten. Dit impliceert minder eiwitbronnen, dus een kleiner stuk vlees of vis, maar ook een grotere portie aardappelen of groenten. Een light maaltijd verzorgt 35% van de totale energiebehoefte. Voor een meisje betekent dit 630 kcal en voor een jongen 805 kcal. Deze cijfers slaan terug op de categorie «matige inspanning», omdat jullie toch vooral zitten.»

**Veto:** Kunt u die cijfers eens vergelijken met het aantal calorieën die in een doorsnee maaltijd zitten.

**Van der Aa:** «Eerlijk gezegd zijn we er nog niet toegekomen om dat te berekenen. Maar misschien interessanter is het aantal calorieën in een portie frieten. Uit 1 kilogram komen zo'n 3,5 porties waarvan 15% vet is en dat levert zo'n 647 kcal op. Let wel, als men geen supplement bijhaalt of geen mayonaise gebruikt. Dat is evenveel als in een light maaltijd. En deze levert veel meer vitamines, mineralen, eiwitten en koolhydraten op dan een bakje frieten. Deze cijfers vind je ook in onze informatiebrochure die we bij een maaltijd geven.»

**Veto:** De bereiding van de light maaltijden gebeurt via het systeem van vacuüm-koken. Wat houdt dat precies in?

**Van der Aa:** «Voorrest dit: niet alles wordt vacuüm gekookt. We trachten zoveel mogelijk grondstoffen uit de normale keuken te nemen, te proportiëren en te verpakken. Achteraf wordt het voedsel dan vacuüm opgewarmd. Als dit kwalitatief niet kan, dan moeten we het voedsel volledig vacuüm koken. Al is de term koken hier niet op zijn plaats, want het zijn meestal lage temperaturen: 80 à 90 graden. Vervolgens koelen we de maaltijden en wanneer we ze nodig hebben warmen we ze op. Het voordeel van dit ontkoppeld kookstelsel is dat de maaltijden niet uitdrogen en het aroma bewaard blijft.»

**Van Eyken:** «Het voordeel situeert zich ook op het niveau van de bediening. Er zijn geen overschotten en je beschikt over een grotere flexibiliteit. Je zal steeds voldoende voorraad hebben, want het voedsel kan veertien dagen bewaard worden.»

**Veto:** Je kan je afvragen of de light maaltijden niet eerder een middel zijn om het vacuüm-koken te testen, dan een doel op zich. Misschien is dat ook de reden waarom de directe toestemming heeft gegeven om met dit project te starten.

**Van Eyken:** «Nee, want toen het idee ontstond was er nog geen sprake van vacuüm-koken. Pas achteraf is dat idee ontstaan.»

**Van der Aa:** «Ik denk dat het ergens logisch is, dat wanneer je iets op grote schaal wil invoeren, je dit eerst kleinschalig uittest. Je gaat geen miljoenen investeren zonder een grote kans op slagen. Vacuüm-koken is ook een veel beter systeem dan dat wat we nu gebruiken. De volledige kwaliteit van de grondstoffen blijft behouden.»

**Veto:** Wat weinig studenten weten is dat de Alma ook diëetmaaltijden verschaft aan personen die om gezondheidsredenen bepaalde ingrediënten niet mogen eten.

**Van der Aa:** «Inderdaad. Wie van dit systeem wil genieten moet een briefje van de dokter voorleggen. We geven drie standaarddiëten: zout-arm, maagdarmparend derde graad en diabetes. We hebben die gekozen omdat ze het meest frequent zijn. Al is de vraag naar deze diëten zeer laag: 16 à 20 per dag en dan nog hoofdzakelijk personeel. Wegens de geringe belangstelling kan je deze maaltijden alleen in Alma 2 verkrijgen. En je moet ten laatste op donderdag door de volgende week bestellen. De prijs is dezelfde als die van een normale schotel.»

Christophe Verbiest

## TENTOONSTELLINGEN

**Fik Van Gestel:** schilderijen (1981-1987), van 2 tot 14 februari, van 11.00 tot 18.00 u, in L & W, Blijde Inkomstr. 21, ink. gratis, org. Studiolo.

**Paul Delvaux:** schilderijen (privé-bezit), tot 29 februari, van 10.00 tot 12.00 en van 14.30 tot 19.00 u, in Faculty Club, aan 't Groot Begijnhof, ink. gratis.

**Van alles:** Medica-selektie van kot-art, aquarellen en tekeningen van Lydia De Ganck en olieverfschilderijen van John Smets, tot 3 maart, in UZ Gasthuisberg, ink. gratis.

**Vlaamse film:** videofilms met takes, shots en opnames uit Vlaamse films, van 4 tot 10 februari, op de zolder van De Spuyne, aan 't Sportkot, ink. gratis.

## 17 AGENDA

Samenstelling: Jan Van der Linden

## Maandag 1 februari

16.30 u **COLLOQUIUM NATUURKUNDE** nobelprijswinnaar en eredoktor Müller over Aspects of high-temperature superconductivity en prof Miedema over Trends in modern materials science, aud. G.01, Celestijnenlaan 200 G, ink. gratis.

20.00 u **HET FILMGEBEUREN** Het offer (Tarkovski), in Vlaamse Leergangen, Boekhandelstr. 9, ink. 80/100, org. DAF.

20.00 u **LEZING** Transcendente meditatie, in Burgemeesterstr. 53, ink. gratis.

22.30 u **HET FILMGEBEUREN** Mauvais sang (Carax), in Vlaamse Leergangen, Boekhandelstr. 9, ink. 80/100, org. DAF.

## Dinsdag 2 februari

10.00 u **EREDOKTORATEN** Eucharistie-viering in St-Pieterskerk met kard. Daneels en homilie van D. Hurley. Om 11.15 u Akademische zitting met toekenning van de eredoktoraten, in de Promotiezaal van de Universiteitshal.

10.00 u **AKTIEDRIEDAAGSE** Aktie tegen het eredoktoraat van André Leysen, samenkomst in de 's Meiersstr. 5.

11.00 u **LEZING** The role of the churches and the responsibility of the faithful in South Africa door Mgr. Hurley, eredoktor, in Grote Aula.

16.30 u **COLLOQUIUM** Universitaire ontwikkelingssamenwerking voor de jaren 90, met o.m. eredoktor Vanistendael, prof Wielemans en Tollens, moderator prof Baeck, in Huis van Chièvres.

16.30 u **COLLOQUIUM** 1992, bedrijf en management in het Europa van morgen, met André Leysen, Mark Eyskens, Jef Houthuys, e.a., moderator prof. De Meester, aansluitend: receptie, in Arenbergkasteel, Heverlee, org. fac. L & W.

20.00 u **VISMARKTFEESTEN** Optredens van 2 Belgen, Interfac Dixieland Band en het Jazz Ensemble, in de feesttent op de Vismarkt en in de Blauwe Schuit, ink. 130/150, org. VRG.

20.00 u **HET FILMGEBEUREN** Het offer (Tarkovski) en om 22.30 u: Mauvais sang (Carax), in Boekhandelstr. 9, ink. 80/100, org. DAF.

20.00 u **LITERATUUR** De roman: G. Eekhaut over J.G. Ballard, in 't Stuc, ink. 140 (nt-leden), org. WeL.

20.00 u **FILM** Het kruis in de asfaltjungle, over de kracht van het evangelie onder de jeugdbendes van New York, in Mechelsestr. 114, ink. gratis, org. University Action.

20.30 u **DANS** Temperaments (van melancholisch tot sanguinisch, van legmatisch tot cholisch) en door José Besprovsny, in 't Stuc, ink. 150/200, org. Stuc.

20.30 u **KONCERT** Het blazersensemble van het Nieuw Belgisch Kamerorkest met werk van Beethoven, Reinecke, Gounod, in Grote Aula.

## Woensdag 3 februari

12.00 u **PIANOKONCERT** Robert Grosz, werk van Beethoven, Debussy en Schönberg, in L & W, Blijde Inkomstr. 21, ink. gratis, org. fac. L & W.

14.00 u **AKTIEDRIEDAAGSE** Opendeurdag Kringraad, Sociale Raad en Veto, bewust te gekken in de 's Meiersstr. 5 natuurlijk.

15.00 u **VELDLOOP** Vertrek studenten dames (3,7 km) en personeel dames (2,4 km) aan 't Sportkot, org. Sportkomitee KUL.

15.30 u **VELDLOOP** Vertrek studenten heren (6,3 km) aan 't Sportkot.

16.15 u **VELDLOOP** Vertrek personeel heren (3,7 km) aan 't Sportkot.

17.00 u **VOETBALTORNOOI** KUL tegen St-Truiden en Thor Waterschei tegen SP Hasselt, finale om 21.15 u, met talrijke vedetten, op het Sportkot, ink. gratis, org. Sportkomitee KUL.

20.00 u **SONGFESTIVAL** met Wina, Medica, Apollon, Politica, VRG, Ekonomika en Germania, in Manhattan, ink. 100/160, org. LBK.

20.00 u **TEATER** Mot de chien (van Hugo Claus) door Théâtre National, in de Stadsschouwburg, ink. 200-500, org. CC.

20.00 u **HET FILMGEBEUREN** Het offer (Tarkovski) en om 22.30 u: Mauvais sang (Carax), in Boekhandelstr. 9, ink. 80/100, org. DAF.

20.00 u **LEZING** De Europese eenmaking tegen 1992 en de plaats van de SP hierin, door Kris De Witte, in Zaal Proletaar, ink. gratis, org. Jong Socialisten.

20.00 u **VOORDRACHT** Het verdriet van België door Tine Ruyschaert, in aud. Minnepoort, Koning Albertin, 52, org. Germania.

20.30 u **GESPREEK** Mgr. Hurley, eredoktor KUL, in gesprek met prof. Servotte en Kerckhofs, E. Kennes en Erik Paredis (Loko) over Church and society in South Africa today, in Grote Aula, ink. gratis, org. UR, fac. Godgeleerd.

20.30 u **AKTIE** Brieffschrijftavond Amnesty International, in UR, Jan Stasstr. 2, org. Al-Leuven.

20.30 u **LEZING** Perestrojka door F. De Pauw, in AV 00.17, org. Politika.

20.30 u **DANS** Temperaments van en door José Besprovsny, in 't Stuc, ink. 150/200, org. Stuc.

## Donderdag 4 februari

15.00 u **AKTIEDRIEDAAGSE** Beurs over Derde Wereld en racisme, in de zijbeuk van Alma 2, ink. gratis.

19.30 u **FILM** Opening tentoonstelling rond Vlaamse Film, met commentaar door Robbe De Hert en Luk Pien, in De Spuyne, aan 't Sportkot, ink. gratis.

20.00 u **AKTIEDRIEDAAGSE** Uitreiking studentenonderscheidingen aan Mgr. Hurley, Jan Grauwels en het BRT 1 Aktueleam, met panielesprekken over apartheid, syndicalisme en kritische journalistiek, in Alma 2.

20.00 u **HET FILMGEBEUREN** Het offer (Tarkovski) en om 22.30 u: Mauvais sang (Carax), in Boekhandelstr. 9, ink. 80/100, org. DAF.

20.00 u **FILM** Robbe De Hert over scenario en productie, in 't Stuc, ink. 140 (nt-leden), org. WeL.

20.30 u **DANS** Temperaments van en door José Besprovsny, in 't Stuc, ink. 150/200, org. Stuc.

## Vrijdag 5 februari

20.00 u **HET FILMGEBEUREN** Het offer (Tarkovski) en om 22.30 u: Mauvais sang (Carax), in Boekhandelstr. 9, ink. 80/100, org. DAF.

20.30 u **DANS** Temperaments van en door José Besprovsny, in 't Stuc, ink. 150/200, org. Stuc.

## Zaterdag 6 februari

09.30 u **COLLOQUIUM** De leek in de Kerk, o.m. over de synode en het binnenkerkelijk en maatschappelijk engagement, met kard. Daneels, prof. Van Gerven en De Fleurquin, e.a., in aud. Zeger Van Hee, Tiensestr. 41, org. Canonica, fac. Kerk. recht.

22.00 u **WEEKENDFILM** Death of a salesman (Schlöndorff, 1985), een ontslagen handelsreiziger probeert schijn van succesrijke carrière op te houden, in 't Stuc, ink. 60/80, org. Stuc.

## Maandag 8 februari

20.00 u **HET FILMGEBEUREN** Les favoris de la lune (Iosseliani), in Vlaamse Leergangen, Boekhandelstr. 9, ink. 80/100, org. DAF.

22.30 u **HET FILMGEBEUREN** Het offer (Tarkovski), in Vlaamse Leergangen, Boekhandelstr. 9, ink. 80/100, org. DAF.